

Broj 31
April 2019.

BILTEN

ISSN (Online) 2620-0260

Investicije i rizici u 2019. - nafta i gas

Aleksandar Djukov

Želimo da postanemo orijentir ta tehnološki razvoj i efikasnost

LUKOIL očekuje visoke cene nafte u narednih 10-15 godina

Vladimir Spasić

Početak godine ne potvrđuje predviđanja

Srećko Đukić

Nadam se da sa Turskim tokom ne ponavljamo grešku

Aleksandar Nedučin

Trendovi i očekivanja industrije nafte i gasa u 2019.

I.G. Balčin

Deset najvećih naftnih kompanija u svetu

Aktivnosti u kvartalu:

NNKS-WPC, NIS, Srbijagas, LUKOIL

SADRŽAJ

3 Uvodnik: Još jedna godina nemirnog mora [OVDE](#)

NAFTA

4 Aleksandar Djukov, Želimo da postanemo orijentir za tehnološki razvoj i efikasnost [OVDE](#)

9 Alexander Dyukov, To become a landmark for technological development and efficiency ... [HERE](#)

14 LUKOIL očekuje visoke cene nafte u narednih 10-15 godina [OVDE](#)

17 Vladimir Spasić: Početak godine ne potvrđuje predviđanja [OVDE](#)

GAS

22 Srećko Đukić: Nadam se da sa Turskim tokom ne ponavljamo grešku [OVDE](#)

STRUČNI TEKSTOVI

28 Aleksandar Nedučin: Trendovi i očekivanja industrije nafte i gasa u 2019. [OVDE](#)

33 I.G. Balčin: Deset najvećih naftnih kompanija u svetu [OVDE](#)

39 I.G. Balčin: Još neke liste [OVDE](#)

AKTIVNOSTI NNKS-WPC

42 Četvrti sastanak Programskog komiteta Svetskog naftnog saveta [OVDE](#)

NAŠE ČLANICE

43 NIS: U 2018. investirano više od 40 milijardi dinara [OVDE](#)

49 SRBIJAGAS: Očekujemo početak radova na strateški važnom gasovodu [OVDE](#)

53 LUKOIL: Vreme eksperata na sednici Saveta federacije RF [OVDE](#)

Uvodnik: Slobodan Sokolović

Još jedna godina nemirnog mora

Ovaj broj Biltena okreće se uvek nezahvalnom zadatku prognoziranja uslova u kojima će poslovati naftne i gasne kompanije u tekućoj godini sa naglaskom na uočene trendove investiranja u njoj.

Američka EIA očekuje u 2019. godini ukupnu svetsku potrošnju nafte oko 101 miliona barela dnevno, ili povećanje od 1.4 miliona barela dnevno. Međutim, zbog smanjene potražnje nafte u zemljama OECD-a u poslednjem kvartalu 2018. godine pitanje je da li će se i ovako skroman rast ostvariti.

Prema EIA kratkoročnoj prognozi u 2019. godini može da se očekuje prosečna cena nafte od 63\$ po barelu. U cilju povećanja cene nafte na 70\$/barelu u prvom kvartalu 2019, OPEC je odlučio da smanji proizvodnju nafte za 1.2 miliona barela nafte dnevno u prvih šest meseci 2019. godine. Početak ove godine registruje rast cena nafte, uprkos Twitter porukama predsednika SAD da OPEC poveća proizvodnju, što se inače dešava u Americi.

Geopolitička slika je na početku boje u sivim tonovima: Izgleda da je na pomolu usporavanje svetske ekonomije (OECD prognoza - prosečan rast 3.3%), sa pretnjom ozbiljnog trgovinskog rata SAD i Kine i uz mogućnost ulaska u recesiju nekih vodećih zemalja Evrope. Ovome dodajmo Venecuelu i njene probleme, Bregzit, kao i dalje produbljavanje napetosti između Rusije sa jedne i Evrope i Amerike sa druge strane.

U takvim uslovima naftna i gasna industrija pokazuju svoju vitalnost koja je stečena višedecenijskim iskustvom poslovanja u raznim kriznim situacijama. Poslednja kriza niske cene nafte uticala je da fokus poslovanja bude usmeren prema zaoštavanju kapitalne discipline, na smanjivanju troškova, povećanju operativne efikasnosti itd.

Ovaj Bilten NNKS prenosi intervju CEO Gasprom njefta A. Djukova koji je objavljen krajem prošle godine na TV kanalu "Rusija 24". Valja posebno istaći neke delove njegovog intervjua:

.... Kao nove strateške ciljeve možemo da istaknemo želju da postanemo kompanija koja bi postavila standarde uspešnosti, postala orijentir u oblastima poslovanja kao što su HSE, efikasnost, ekonomičnost i funkcionalnost. Mi želimo da budemo među liderima u sferi povraćaja uloženog kapitala....

..... U 2018. godini smo prešli sa eksperimenata na formiranje konačne i sveobuhvatne vizije kako treba da izgleda digitalna naftna kompanija koju gradimo, kakvi treba da budu obrisi ove digitalne transformacije. 2018. godine smo formirali direkciju za digitalnu transformaciju. U najskorije vreme završićemo izradu naše digitalne strategije....

U tekstu koji analizira stavove suvlasnika i predsednika kompanije LUKOIL Vagita Alekperova ističe se njegovo mišljenje da u narednih 10 do 15 godina treba očekivati da se nivo cena nafte sačuva na 60-70 dolara po barelu.

Pored ukazivanja na nadolazeću eru električnih automobila, on je pozvao da se uvođenjem stimulativnih mera podrške proizvodnji nafte u Zapadnom Sibiru kako bi se sprečio pad obima proizvodnje.

Biće interesantno i indikativno da se pročita šta i kako razmišljaju neki od vodećih ljudi ostalih najvećih kompanija sveta na početku 2019. godine. I to smo ponudili našim čitaocima u ovom broju.

Donosimo veoma interesantne lične stavove u intervjuu dr Srećka Đukića bivšeg našeg ambasadora u Belorusiji na temu prirodnog gasa i evropskog tržišta sa posebnim osvrtom na deonicu Turskog toka 2 Bugarska – Srbija-Mađarska, kao i na druge moguće alternativne pravce snabdevanja Srbije.

Naši stalni stručni saradnici u već standardnom formatu analiziraju moguća očekivanja naftne industrije u 2019. godini, kao i pregled nekih očekivanih investicija deset najvećih naftnih kompanija u svetu.

INTERVJU: Aleksandar Djukov, Generalni direktor kompanije „Gasprom njeft“ – preuzeto sa TV kanala „Rosija 24“

Želimo da postanemo orijentir za tehnološki razvoj i efikasnost

Kako niske cene nafte utiču na poslovanje naftnih kompanija, kako će se primenjivati sporazum OPEK + i zašto „Gasprom njeft“ stavlja akcenat na rad sa teškom naftom? O svemu tome govorio je generalni direktor kompanije „Gasprom njeft“ Aleksandar Djukov u intervjuu koji je dao ruskom televizijskom kanalu „Rosija 24“.

Kakva je bila 2018. godina za kompaniju „Gasprom njeft“? Koji su glavni rezultati godine?

Aleksandar Djukov: Kao glavne rezultate istakao bih pre svega veoma dobre finansijske rezultate poslovanja kompanije. Uspeli smo da obezbedimo rezervu kapaciteta koji će kompaniji omogućiti da se i dalje konstantno i stabilno razvija.

U pogledu finansijskih rezultata u 2018. godini uspeli smo značajno da povećamo našu operativnu dobit i neto dobit, da smanjimo visinu duga. Veoma je važno što je do rasta finansijskih rezultata došlo ne samo zahvaljujući povoljnoj cenovnoj konjunkturi na tržištu nafte, već i zahvaljujući povećanju efikasnosti biznisa. Pored toga, uspeli smo brzo da odreagujemo na privremeno povećanje kvota u okviru sporazuma OPEK+. Uspeli smo operativno da povećamo proizvodnju, iskoristili ovu mogućnost, što je doprinelo našem finansijskom rezultatu. Sve to nam omogućava da povećamo visinu dividendi i da sa sigurnošću gledamo u budućnost.

Što se tiče rezervi koje smo obezbedili u 2018. godini, dosta toga je urađeno. Uspeli smo da popunimo naš portfolio istražnih projekata, i dodali u njega više od 20 novih licenci u perspektivnim zonama. To je oblast Orenburga i jug poluostrva Jamal, tu su i Gidan i Hanti-Mansijski autonomni okrug. U 2018. godini smo takođe povećali naše rezerve, otkrili nekoliko novih nalazišta, između

ostalog otkrili nalazište „Triton“ na šelfu Sahalina sa geološkim rezervama od skoro 140 miliona tona. Ako tome dodamo i otkriveno nalazište „Neptun“ u 2017. godini, onda možemo da govorimo o formiranju kompletnog klastera na šelfu Sahalina sa rezervama koje premašuju 550 miliona tona.

Nastavili smo razvoj naših projekata na Arktiku — to su Prirazlomnoje i Mesojaha. Za nalazište „Novoportovskoje“ ove godine su izgrađena dva moderna ledolomca. To ne samo da su ledolomci sa visokom sposobnošću manevrisanja, već su to najjači ledolomci u svojoj klasi. Oni će obezbediti neprekidnu morsku otpremu nafte sa Novoportovskog nalazišta.

U 2018. godini formirali smo još jedan novi proizvodni klaster u Nadim-Fur-Tazovskom regionu, to je Jamalo-Nenecki autonomni okrug, definisali smo strategiju, započeli radove na pripremi za puštanje u rad ovog novog klastera, za njegovu kompletnu komercijalnu razradu.

Nastavljamo rad na modernizaciji naših rafinerija za preradu nafte. Značajan napredak postigli smo u sferi realizacije naše digitalne transformacije biznisa i realizacije naše tehnološke strategije razvoja. Naravno, rezultatima godine treba pridružiti i činjenicu da je Odbor direktora ove godine odobrio novu strategiju razvoja „Gasprom njefta“ do 2030. godine.

Što se tiče strategije razvoja, ona je odobrena na Odboru direktora kompanije u novembru. Na kojim principima ona počiva, koji su njeni ciljevi, i kako planirate da postignete postavljene ciljeve?

Aleksandar Djukov: U strategiji 2030 preovlađuju kvalitativni ciljevi, po tome se ona razlikuje od prethodnog dokumenta koji je bio zasnovan na kvantitativnim pokazateljima. Na primer, u strategiji 2020 jedan od osnovnih ciljeva bilo je povećanje obima proizvodnje do 100 miliona tona naftnog ekvivalenta godišnje, sa ciljem da uđemo u najvišu ligu krupnih naftnih kompanija.

Ovaj zadatak smo uspeli da izvršimo. Nova strategija pak više govori o kvalitativnim ciljevima, o pozicioniranju kompanije. Kao nove strateške ciljeve možemo da istaknemo želju da postanemo kompanija koja bi postavila standarde uspešnosti, postala orijentir u oblastima poslovanja kao što su HSE, efikasnost, ekonomičnost i funkcionalnost. Mi želimo da budemo među liderima u sferi povraćaja uloženog kapitala.

Kada govorimo o obimu proizvodnje, ova strategija ne sadrži nikakve tačne apsolutne cifre, na primer, 150 ili 200 miliona tona godišnje. Radi se o tome da živimo na tržištu koje je krajnje nepredvidljivo. U srednjoročnoj i dugoročnoj perspektivi teško je prognozirati potražnju, cene, zbog toga smo postavili sebi zadatak da rastemo, ali da rastemo brže od tržišta, da idemo ispred tržišta. U svakom slučaju to će biti strategija rasta, strategija razvoja i strategija kvalitativnih promena.

Kako bismo ispunili ovu strategiju izradili smo investicioni program, imamo ključne investicione projekte koje planiramo da realizujemo. Jedan od važnih pravaca ove strategije jeste naš tehnološki razvoj. Mi stavljamo akcenat na izradu novih tehnologija, proizvodnju nove opreme i novih softverskih paketa, što će nam omogućiti da, sa jedne strane, povećamo efikasnost rada na našim zrelim, tradicionalnim nalazištima, a sa druge strane, da uvedemo u razradu i započnemo osvajanje novih klasa rezervi.

Naravno, veoma važan uslov za realizaciju nove strategije postaće transformacija naše kompanije — organizaciona, operativna, kulturna i digitalna.

Nedavno su se zemlje OPEK+ dogovorile o novom sporazumu u pogledu smanjenja proizvodnje nafte. Po Vašem mišljenju da li je to bila ispravna odluka i kako će se ona odraziti na poslovanje „Gasprom njefta“?

Aleksandar Djukov: Uzimajući u obzir situaciju na naftnom tržištu koja je nastala krajem prošle godine, naravno da je neophodno uspostavljanje ravnoteže. Za uspostavljanje ravnoteže na tržištu neophodno je izvesno smanjenje obima proizvodnje, i u tom smislu je novi sporazum apsolutno ispravna odluka. Kada govorimo o kompaniji „Gasprom njeft“ novi sporazum ni na koji način neće uticati na naše strateške planove i strateške ciljeve. Mi ne planiramo da revidiramo naš investicioni program za narednu godinu. Možda će eventualno doći do nekih korekcija našeg plana proizvodnje u 2019. godini.

Pri tome mi se nadamo da ćemo proizvesti više nafte nego u 2018. godini, pošto očekujemo obnavljanje i sezonski porast potražnje u drugom kvartalu.

Primetna je veoma izražena volatilnost cena nafte. Nedavno smo imali 80 dolara po barelu, sada 50 dolara po barelu, cene se naglo menjaju. Kako to utiče na poslovanje kompanije „Gasprom njeft“, i na koju cenu se orijentišete u vašem biznis planu za sledeću godinu?

Aleksandar Djukov: Naravno, u svom poslovanju mi uzimamo u obzir ovu volatilnu situaciju na tržištu. Ona ne nosi ništa dobro ni za proizvođače, ni za potrošače. Nažalost, poslednjih godina ovako visoka volatilnost je postala uobičajena za tržište. U ovakvim uslovima mi veoma pažljivo i konzervativno pristupamo donošenju naših investicionih odluka, kao i biznis planiranju. U 2019. godini ćemo se pri donošenju investicionih odluka orijentisati na cenu od 50 dolara po barelu. Pri tome sve investicione projekte i biznis plan testiramo i na niže cene.

Težimo ka tome da naš portfolio investicionih projekata bude maksimalno fleksibilan kako bismo operativno unosili korekcije u naš investicioni program. U celini naši investicioni projekti u proizvodnji su stabilni u odnosu na niske cene.

Kada govorimo o supstituciji uvoza vi imate veliki projekat proizvodnje katalizatora za preradu nafte u Omsku. O kakvom projektu se radi, u kojoj fazi se nalazi, i najvažnije, kakve rezultate želite da postignete, i kada će projekat biti pušten u rad?

Aleksandar Djukov: Status nacionalnog pokazuje koliko važnost nosi ovaj projekat za domaću preradu nafte. Buduća fabrika će snabdevati rusko tržište sa visoko efikasnim katalizatorima domaće proizvodnje.

Što se tiče realizacije projekta trenutno je završena izrada projektno-izvođačke dokumentacije, ishodom je dozvola pred nadležnom Državnom ekspertizom Rusije. Takođe je sprovedena nabavka osnovne tehnološke opreme za buduću fabriku, završena je pripremna faza izgradnje. Sledeće godine počinje aktivni stadijum građevinsko-montažnih radova. Planiramo da već u 2021. godini fabrika bude puštena u rad.

Ove godine su se osim razrade Baženovske svite pojavili planovi za izgradnju tehnološkog poligona za testiranje razrade Ačimovskih sedimenata, formira se klaster za osvajanje starih sedimenata u Orenburškoj oblasti, tj. vidimo da „Gasprom njeft“ stavlja akcenat na tešku naftu. Koliko je u sličnim projektima važna podrška državnih organa?

Aleksandar Djukov: U strategiji 2030 osvajanje teško pridobivih rezervi i nekonvencionalne nafte predstavlja jedan od osnovnih i prioritetnih pravaca. Mi smatramo da to nije samo zadatak kompanije „Gasprom njeft“. To je opšti zadatak za čitavu granu i za njegovo rešavanje mi treba da izradimo nove tehnologije i opremu. To je složen zadatak, ali je njegova realizacija od izuzetnog značaja, pošto su rezerve teško pridobive nafte zaista ogromne.

Što se tiče metoda koje primenjujemo pri izradi tehnologija i opreme, krenuli smo putem izgradnje tehnoloških poligona za testiranje sa angažovanjem Univerziteta, inženjerskih centara, naftnih servisnih preduzeća, instituta za mašingradnju, proizvođača opreme, IT kompanija. Kao što vam je poznato već smo izgradili dva tehnološka poligona za rad sa Baženovskom svitom i za rad sa pre-jurskim sedimentima, to su paleozoik i karbonatni kolektori. Sledeći logičan korak predstavlja formiranje odgovarajućih poligona za obradu tehnologija za rad sa Ačimovskim sedimentima i Domanikom.

U rešavanju ovog pitanja važnu ulogu imaju država i podrška državnih organa. Na primer, da bi tehnološki poligoni za testiranje funkcionisali u potpunosti, potrebna nam je nova vrsta licenci, pošto postojeći tipovi licenci ne omogućavaju izvođenje eksperimenata i testiranje tehnologija na ovim ležištima. Osim toga podrška države je neophodna i našim partnerima, onim kompanijama koje nemaju na raspolaganju finansijske resurse i mogućnosti. Njima je van svake sumnje neophodna državna podrška u vidu specijalnih investicionih ugovora i sporazuma, subvencija i finansiranja.

Vaša kompanija se ozbiljno bavi digitalizacijom biznisa. Šta je u 2018. godini uspeo da postigne „Gasprom njeft“ kao digitalna naftna kompanija? Kakvi su dalji planovi?

Aleksandar Djukov: Digitalna transformacija biznisa predstavlja ključni pravac koji aktivno razvijamo u poslednjih nekoliko godina. Do 2018. godine to su bili uglavnom eksperimenti: realizovali smo mnogobrojne digitalne projekte, pokušali da iskoristimo i primenimo nove investicione digitalne tehnologije u različitim segmentima našeg biznisa. Uspeh ovih eksperimenata potvrđuje hipotezu o tome da digitalne tehnologije nose ozbiljan potencijal za povećanje efikasnosti kompanije.

U 2018. godini smo prešli sa eksperimenata na formiranje konačne i sveobuhvatne vizije kako treba da izgleda digitalna naftna kompanija koju gradimo, kakvi treba da budu obrisi ove digitalne transformacije. 2018. godine smo formirali direkciju za digitalnu transformaciju. U najskorije vreme završićemo izradu naše digitalne strategije.

Nastavljamo da razvijamo naše tehnološke centre: centar za upravljanje proizvodnjom, centar za upravljanje bušenjem, centar za upravljanje efikasnošću. Pored toga, formirali smo nove centre, kao što je agile-centar na primer, u kojem se ubrzano razvijaju različita digitalna rešenja za klijente naše mreže stanica za snabdevanje gorivom. Nedavno smo otvorili centar za upravljanje projektima. Formirali smo centre kompetencija gde se već radi sa konkretnim tehnologijama: sa virtuelnom realnošću, proširenom realnošću, blokčejnom, veštačkom inteligencijom, mašinskim učenjem, video analitikom i dr. Nastavljamo da testiramo i ispitujemo razne tehnologije u sektorima našeg biznisa. Ove godine je završeno oko 60 naučno-istraživačkih i razvojnih radova koji potvrđuju efikasnost tehnologija. U celini, u našem digitalnom portfoliju se nalazi više od 500 projekata koje planiramo da realizujemo u narednih godinu do godinu i po dana.

INTERVIEW: Alexander Dyukov, Gazprom Neft CEO for TV channel Russia 24

To become a landmark for technological development and efficiency

What impact low oil prices are having on oil companies' operations, how the OPEC+ deal is likely to work out, and why Gazprom Neft is placing its bets on working with hard-to-recover reserves — Gazprom Neft CEO Alexander Dyukov explains all in this interview with Russia 24

How was 2018 for Gazprom Neft? What were the main outcomes last year?

Alexander Dyukov: You could say the most important outcome was the company's good financial results. We were able to cover the groundwork for making sure the company develops consistently and sustainably, in the future.

As regards financial results, we were able to significantly increase operating and net profit for the eighteenth year, as well as cutting debt. What's very important is that these improved financial results weren't just the result of the favourable oil-price environment, but better business efficiency. Added to which, we were able to respond quickly to higher quotas under the OPEC+ deal. We were able to increase production fast, taking advantage of this opportunity — which, in turn, meant an additional contribution to our financial results. All of which meant we were able to increase dividend payments, and can look to the future with confidence. In terms of the groundwork covered in 2018 — there's quite a bit. We were able to add to our exploration portfolio, adding more than 20 new licence blocks in promising areas. That means the Orenburg Region and the south of the Yamal Peninsula, Gydan, and the Khanty-Mansi

Autonomous Okrug. We also built up our reserves in 2018, making several new discoveries — including discovering the Triton oilfield offshore from Sakhalin, with almost 140 million tonnes' reserves in place. If we add to that the discovery of the Neptune field in 2017, then we can claim to have established a fully-fledged production cluster offshore from Sakhalin, with reserves in excess of 550 million tonnes.

We continued the development of our projects in the Arctic — that is to say, Prirazlomnoye and Messoyaka. Two cutting-edge icebreakers were built for the Novoportovskoye field this year. These aren't just highly manoeuvrable icebreakers, they're also the most powerful in their class, and will ensure uninterrupted shipments by sea from the Novoportovskoye field.

We also established a further new production cluster in the Nadym-Pur-Tazovsky district — that is, in the Yamalo-Nenets Autonomous Okrug, outlining a strategy and starting working on preparing for this new cluster to be commissioned and brought into full commercial development.

We continued working on the modernisation of our oil refineries. We made significant progress in the digital transformation of the business, and in implementing our technological development strategy. And, of course, in terms of this year's results it's only right to point to the Board of Directors approving a new development strategy for Gazprom Neft, to 2030.

About the development strategy — the Gazprom Neft Board of Directors approved this in November. What principles is this based on, what objectives have been set, and how will these be achieved?

Alexander Dyukov: Qualitative goals predominate in the 2030 strategy, which is where it differs from the previous document, which was based on quantitative indicators. For example, one of the main objectives in the 2020 strategy was increasing production volumes to 100 million

tonnes of oil equivalent (mtoe) per year, in order to join the top-tier oil companies. We've met that objective. The new strategy though is more about qualitative goals, about the company's positioning. The objectives under the new strategy are more about us wanting to be a role model, a guide — a benchmark in areas like industrial safety, efficiency, and technological performance. We want to be one of the leaders in terms of return on capital employed (ROCE).

If we're talking about production volumes, then there are no absolutely specific figures — say, for example, 150 or 200 million tonnes per year. The point is, we're living in a highly unpredictable market. In the medium or long term outlook it is difficult to forecast the demand, prices, which is why we are setting ourselves a goal to grow, but to grow faster than the market — staying ahead of the curve. In any case, it'll be a strategy for growth, a strategy for development, and a strategy for qualitative change.

We have developed an investment programme in order to fulfil this strategy, and have key investment projects we plan to bring to fruition. Our technological development is one of the most important parts of that strategy. We're placing our bets on developing new technologies, on developing new equipment and new software programmes, which will allow us, on the one hand, to improve efficiency in working at our mature, traditional fields and, on the other, to commission new classes of reserves and bring these into development.

Obviously, transforming our company — organisationally, operationally, culturally and digitally — will be a very important pre-condition in developing this new strategy.

The OPEC+ countries agreed a new deal recently, curtailing oil production volumes. In your view, how far was that decision the right one, and how does it affect Gazprom Neft's activities?

Alexander Dyukov: Given the situation developing in the oil market towards the end of last year, there's no question that some rebalancing is required. Balancing the market demands some reduction in production volumes, so this new deal is absolutely the right solution. As regards Gazprom Neft, this new agreement in no way impacts our strategic plans or our strategic objectives. We've no plans, either, to revise our investment programme for next year. There might be some adjustment to the production plan in 2019. But, nonetheless, we are still hoping to produce more oil than in 2018, in as much as we're expecting some recovery, together with seasonally higher demand, in Q2.

Nonetheless, we're seeing considerable oil-price volatility. Not that long ago it was 80 dollars per barrel, now it's \$50 — prices change very dramatically. What impact does this have on Gazprom Neft's work, and what price are you basing next year's business plan on?

Alexander Dyukov: Of course, we take this volatile market situation into account in our work. There's nothing good about it — not for producers, nor for consumers. But, unfortunately, the market has grown accustomed to that sort of high volatility in recent years. And in that environment we're pretty cautious and very conservative in our approach to taking investment decisions, and to business planning. We'll be assuming an oil price of around \$50 per barrel in taking decisions on investments in 2019. Although we test all investment projects, and the business plan, against far lower prices. We are committed to making sure our investment project portfolio

is as flexible as possible so that we can make adjustments to our investment programme promptly. Generally though, our upstream investment projects are resistant to low prices.

Talking about import substitution — you've got a major project in developing oil-refining catalysts in Omsk. What sort of project is this, what stage is it at and, most importantly, what outcomes do you want to achieve, and when will it be launched?

Alexander Dyukov: Its status as a national project demonstrates how important this project is to domestic oil refining. This future enterprise is intended to ensure the Russian market has highly effective catalysts for domestic production.

As regards implementing this project, design documentation is now complete, and we have approval from Glavgosexpertiza. Key technological equipment for the future plant has also been procured, and the pre-construction phase is now at an end. We'll start proactive construction and installation works next year. We're planning for the plant to go into production as soon as 2021.

This year, as well as developing the Bazhen Formation, plans were added on establishing a test-site for developing the Achimovsky formation; a cluster is also being established on developing underlying deposits in the Orenburg Oblast. So we can see Gazprom Neft is placing its bets on hard-to-recover reserves. How important a role does government support play in projects like these?

Alexander Dyukov: Developing hard-to-recover reserves and non-traditional oil is a key area, and a priority. And we don't think this is a job for Gazprom Neft alone. It's an industry-wide task, and we need to develop new technologies and equipment to address it. It's a complex challenge, but resolving it is extremely important given that hard-to-recover reserves are genuinely enormous. If we're talking about the approaches we're taking in developing technologies and equipment, we're pursuing a strategy of establishing technological test sites with the involvement of higher educational establishments, engineering centres,

oil service companies, mechanical-engineering companies, equipment producers, and IT companies. As you know, two technological test-sites have already been established for working with Bazhen Formation and Jurassic deposits — which means Paleozoic and carbonate reservoirs. Logically, the next step will be setting up appropriate test-sites for developing technologies for working with Achimovisky and Domanic deposits.

Obviously, government — and governmental support — play a very important role here. For example, new kinds of licenses are needed in order to go into fully-fledged operations at test-sites, because existing licenses don't allow experimentation and testing at these deposits. Governmental support is also vital to our partners — the sort of companies that don't have financial resources or capacity. They, beyond any doubt, need government support by way of specialist investment contracts and agreements, grants and financing.

Your company is seriously focused on digitising the business. What has Gazprom Neft been able to achieve in 2018 as a digitised oil company? What are your plans, going forward?

Alexander Dyukov: The business's digital transformation is a key area, and one we've been actively developing for the last few years. Up until 2018 this meant experiments, really: implementing numerous digital projects, trying to use and apply new investments in digital technologies, in various areas of the business.

The success of these experiments confirms the hypothesis that digital technologies have serious potential for improving the company's efficiency.

In 2018 we moved from experimenting to developing a final and cohesive view on what the digital oil company we are building ought to be — what shape that digital transformation needs to take. We put a Digital Transformation Directorate in place in 2018. We'll complete the development of our digital strategy in the near future.

We've continued the development of our technology centres — the Production Control Centre, the Drilling Control Centre, and the Efficiency Control Centre. In addition to which, we've also established new ones including, for example, the "agile-centre", where the development of digital solutions for our filling-station clients is being speeded up. We recently opened a project management centre. We've set up centres of excellence, which are already working with specific technologies — with virtual reality (VR), augmented reality (AR), blockchain, artificial intelligence (AI), machine learning, video analytics, and more. We continue to test and approve various technologies across the business. About 60 R&D projects have been completed this year, confirming the effectiveness of various technologies. We already have more than 500 projects in our digital portfolio, which we plan to bring to fruition in the next year, year and a half.

PRIREDILA: Svetlana Šuković, Menadžer za odnose sa javnošću „LUKOIL SRBIJA“

LUKOIL očekuje visoke cene nafte u narednih 10-15 godina

Sirova nafta će stajati 60-70 dolara za barel, kazao je na sednici Saveta Federacije RF u okviru sesije pod nazivom „Vreme eksperta“ predsednik PAO „LUKOIL“, doktor ekonomskih nauka Vagit Alekperov u izlaganju na temu „Transformacija svetskih energetske tržišta. Scenariji i mogućnosti za Rusiju“

Prema rečima suvlasnika i predsednika kompanije LUKOIL Vagita Alekperova, u narednih 10 do 15 godina treba očekivati da se nivo cena nafte sačuva na 60-70 dolara po barelu. Osetnije smanjenje obima investicija koje je bilo primetno u periodu 2014. – 2016. opet nas, po njegovom mišljenju, očekuje počev od 2022. godine.

Očuvanju ovakvog nivoa cena doprineće smanjenje proizvodnje nafte u SAD, navodi Alekperov, napominjući da su američki naftaši već dostigli pik.

Svi ovi faktori, po rečima Alekperova, trebalo bi da omoguće da se ravnoteža na naftnom tržištu očuva

posle 2025. godine, do kada on očekuje povećanje broja automobila i smanjenje potrošnje nafte na tržištu derivata. Narednih 10-15 godina procenjuje kao period stabilnog razvoja naftne grane. 2014. OPEK se izuzeo iz regulisanja kvota što je izazvalo pad tržišta, bilo je potrebno mnogo truda da se ovaj mehanizam ponovo uspostavi. Odlučujuću ulogu je odigrala Rusija, preuzevši na sebe odgovornost. Alekperov ističe da je danas moguće izgraditi sistem operativne korekcije obima ponude u zavisnosti od nivoa komercijalnih zaliha nafte i naftnih derivata. On smatra da Rusija mora da maksimalno akumulira zalihe koje su spremne za preradu, da bi u povoljnoj cenovnoj konjunkturi bile isporučene na tržište. A za ovo su potrebne zakonodavne inicijative koje stimulišu geološka istraživanja i geološko-tehnološke mere.

Predsednik LUKOIL-a je ocenio da ruskoj naftnoj privredi ne treba „šareniš“ od mestimičnih poreskih olakšica za nalazišta u Zapadnom Sibiru, gde je navodnjenost i iskorišćenost nalazišta visoka, i, što je još važnije, eksploatacija izuzetno složena. Po rečima Alekperova porez na dodati prihod će omogućiti da se proizvodnja i geološko istraživački radovi u regionu stimulišu. Koeficijent vađenja nafte bi se u ovom slučaju na nalazištima kompanije u Zapadnom Sibiru povećao, a nabavna cena proizvodnje bi se do 2035, zahvaljujući digitalnoj tehnologiji, smanjila za 10-20 odsto.

Ovaj porez je isplativ svima, smatra predsednik LUKOIL-a. Naveo je i očigledne primere u korist ove ideje. U Kanadi je uveden novi fiskalni sistem koji uzima u obzir složenost bušenja i izvođenja radova. Saudijska Arabija je smanjila porez na dobit za naftnu privredu sa 85 na 50 odsto.

On je pozvao da se uvođenjem stimulativnih mera pruži podrška proizvodnji nafte u Zapadnom Sibiru kako bi se sprečio pad obima proizvodnje, a u narednih šest godina u budžet će se sliti 1,5 biliona manje. Pri važećem poreskom režimu radovi u ovom području nisu rentabilni.

Donošenje mera za podršku proizvodnji u Zapadnom Sibiru u prošloj godini tražio je i rukovodilac Rosnjefta Igor Sečin, a predsednik Rusije Vladimir Putin je izdao nalog vladi da razmotri ovo pitanje. Premijer Rusije Medvedev je izdao nalog da se sprovede kompleksna inventarizacija naftnih zaliha da bi se došlo do zaključka koje od eksploatacija treba stimulisati.

REALIZACIJA GORIVA JE POSTALA DODATNA SOCIJALNA OBAVEZA

Realizacija naftnih derivata u uslovima zamrznutih cena u skladu sa dogovorom s vladom donosi naftnim kompanijama gubitke, konstatovao je Vagit Alekperov.

Podršku, navodi Alekperov, treba pružiti i kanalu prerade nafte u šta je kompanija uložila 10 milijardi dolara za 10 godina. Kako je rekao, u vrednosti litra goriva danas preko 60 odsto odlazi na različite poreze, preko 30 odsto na troškove prerade, transport, izvođače radova, zarade.

S tim u vezi prerada nafte ima nisku rentabilnost zbog visokog poreskog opterećenja. A sporazum između vlade i kompanija ograničava krajnji nivo maloprodajnih cena. On smatra da pri važećem zakonodavstvu cena benzina i ostalih naftnih derivata neće rasti iznad nivoa inflacije.

Napomenuo je da realizacija naftnih derivata kroz mrežu svojih benzinskih stanica ne donosi kompaniji neku naročitu dobit, međutim, očuvanje i razvoj maloprodajne mreže on posmatra i kao deo korporativne socijalne odgovornosti.

ELEKTROAUTOMOBIL KAO GLAVNI IZAZOV

Po rečima Vagita Alekperova, rukovodioca najvećeg privatnog proizvođača nafte u RF, LUKOIL-a, glavni izazov za naftnu industriju predstavlja elektroautomobil. Doduše, kako je kazao, troškovi za njihove vlasnike, ako se uzmu u obzir i troškovi za gorivo, neće moći da se dovedu u isti nivo sa klasičnim automobilom pre 2035. godine.

Elektroautomobili će tek posle 2025. početi da zauzimaju značajan udeo svetskog tržišta saobraćaja, na koji odlazi oko 60 odsto svetske potražnje nafte.

Glavne poteškoće za širenje parka električnih automobila predstavlja potreba da se investira u značajnoj meri u infrastrukturu koja će se baviti snabdevanjem ovih mašina energijom, kao i visoka cena akumulatora, za čiju se proizvodnju koriste skupi metali. Na primer, 2018. godine cena kobalta je prelazila 90.000 dolara za tonu, kazao je Alekperov.

Po njegovim rečima 40 odsto svetskog automobilskeg parka odlazi na Kinu i u ovaj segment se sada razvija zahvaljujući poreskim olakšicama, subvencijama i povoljnijim kreditima, kao i besplatnom parkingu i odvojenim kolovoznim trakama.

Većina novih automobila u svetskom autoparku (u dugoročnoj perspektivi) biće kao i pre sa motorima s unutrašnjim sagorevanjem, smatra Alekperov.

Do 2040. Broj automobila u svetu će se duplirati do dve milijarde i samo oko 300 miliona će biti električni automobili, kazao je Alekperov pozivajući se na procenu Međunarodne energetske agencije.

Piše Vladimir Spasić

Početak godine ne potvrđuje predviđanja

Većina konsultantskih kuća očekuje rast investicija u 2019. godini, ali, zasad, na terenu to se i ne dešava. Cena, kao jedan od glavnih faktora, nije toliko ograničavajući faktor ako se pogleda trenutni nivo, ali jeste ako se pogleda stabilnost. U oktobru prošle godine Brent je dostigao 86 dolara za barel - rekord u poslednje četiri godine, pa je onda krajem godine pao na 50, što je najmanje u poslednjih godinu ipo, da bi ovih dana bio na oko 70 dolara.

DNV GL: Rast investicija i zapošljavanja

Naftne i gasne kompanije povećaće potrošnju i zapošljavanje i više će se fokusirati na digitalizaciju i dekarbonizaciju u 2019. godini, [navodi se u izveštaju konsultantske kuće DNV GL](#).

Čak 70 odsto visoko pozicioniranih rukovodioca, koje je intervjuisao DNV GL, očekuje da će se CAPEX povećati ili održati na istom nivou u 2019. godini.

Takođe, trećina očekuje da će povećati broj zaposlenih, u poređenju sa 20% prošle godine i samo 10% pre četiri godine, dok će kontrola troškova biti manje važna jer je to kao prioritet označilo njih 21%, što je pad u odnosu na 31% u 2018.

DNV GL je naveo da njegovo istraživanje pokazuje znakove da bi se stare navike potrošnje, koje su karakterisale sektor tokom perioda visokih cena nafte, pre 2014. godine, mogle vratiti.

Procenat kompanija koje planira da povećaju strogost u kontroli troškova, takođe, je pao sa visokih 72% u 2015. na 44% za 2019. godinu.

Oko 60% kompanija očekuje da će 2019. povećati investicije u digitalizaciju, dok će polovina biti fokusirana na aktivno prilagođavanje energetskom miksu sa manje ugljenika, u odnosu na 44% u 2018.

Povećanje investicija u digitalizaciju očekivano je i prema analizi konsultantske kuće EY. [Nova tehnologija može da vas vodi, ali da li znate gde ste krenuli?](#)

predstavlja izveštaj zasnovan na anketama obavljenim sa 100 globalnih rukovodioca u sektoru nafte i gasa.

Oni nameravaju da ubrzavaju ulaganja u digitalne tehnologije, prvenstveno zato što nastoje da udvostruče napore za smanjenje troškova, navodi se u studiji i dodaje da oko 89% njih očekuje da će povećati svoje investicije u digitalno poslovanje u naredne dve godine.

U izveštaju se ističe da iako su cene nafte u trećem kvartalu 2018. godine dostigle atraktivnije nivoe, operativna efikasnost ostaje glavni prioritet zahvaljujući nasleđu iz poslednjih nekoliko godina kada su cene bile niske.

Oko 42% ispitanika kaže da je njihova primarna motivacija za ulaganje u digitalizaciju poboljšanje efikasnosti, dok 55% kaže da je to operativno poboljšanje. Manji deo (23%) je ambiciozniji jer je njihov glavni podsticaj za ulaganje širenje digitalnih mogućnosti.

Dekarbonizacija samo zbog propisa

Kada je reč o dekarbonizaciji, istraživanje DNV GL-a pokazuje da kompanije sprovode mere za smanjivanje emisija CO₂ zato što im je tako rečeno, a ne zato što to žele.

Regulacija je bila na vrhu liste faktora koji će najverovatnije naterati naftne i gasne kompanije da dekarbonizuju svoje poslovanje 2019. godine, dok su energetska tranzicija i namera “da se učini prava stvar za društvo” bile na devetom i desetom mestu.

Jedna trećina ispitanika je rekla da žele da povećaju svoja ulaganja u obnovljivu energiju, a više od trećine (35%) da će njihove kompanije povećati ulaganja u projekte koje se odnose na gas.

“Ne tako davno, industrija je energetska tranziciju smatrala transformacijom na horizontu, međutim, postalo je jasno da je ova značajna promena već tu. Što pre kompanije počnu da planiraju i deluju to bolje za njih”, smatra Liv A. Hovem, šef sektora nafte i gasa u DNV GL.

I [konsultantska kuća Rystad](#) očekuje rast broja odobrenih projekata, pa bi investicije ove godine mogle da budu čak tri puta veće nego prošle.

Kao tri glavna razloga za rast ulaganja navode aktiviranje projekata, koji su zaustavljeni zbog namere da se učine isplativim i sa nižim cenama, zatim investicije u tečni prirodni gas, zbog očekivanog manjka ponude, i pokretanje tri velika projekta u Saudijskoj Arabiji.

Ali, situacija na terenu se, zasad, ne odvija u skladu sa svim prognozama. Tako je Mohammed Barkindo, generalni sekretar OPEC, sredinom marta izjavio da se investicije neophodne za održavanje stabilnosti na tržištu oporavljaju posle perioda kada su cene bile niske, ali da je tempo spor.

Cena i faktor Tramp

Cena će, naravno, biti jedan od faktora koji će i ove godine dobro uticati na investicije.

Charles Nenner, osnivač i predsednik Charles Nenner Research Center, smatra da, bez obzira na sve, ove godine treba očekivati pad cena nafte. On smatra da će ekonomija biti u veoma lošem stanju. Tu su znaci, ciklus je tu, postoji obrazac za tržište sirovina, ističe Nenner.

Nešto slično tvrdi i ministar za naftu Saudijske Arabije Khalid Al-Falih, koji je [prošlog oktobra za Tass izjavio](#) da je naftno tržište veoma ciklično, i da bez saradnje to stvara opasnu nestabilnost.

Zato je važno ublažiti tu nestabilnost kako bi svi učesnici na tržištu, a posebno investitori, znali da veliki proizvođači, kao što je Rusija i Saudijska Arabija, zajedno rade na balansiranju tržišta, naveo je Al-Falih.

Saradnja članica OPEC i grupe ne-OPEC zemalja predvođene Rusijom i dalje je na snazi.

A, kako se još utiče na to balansiranje objasnio je i Saudijski krunski princ Mohammed bin Salman Al Saud u [intervjuu za Bloomberg](#). Na pitanje da li je predsednik SAD Donald Tramp imao neki poseban zahtev u vezi sa naftom, odgovorio je da se zahtev odnosio na spremnost Saudijske Arabije i drugih članica OPEC-a da nadoknade eventualni prestanak isporuka iz Irana.

I to smo i uradili, rekao je. Iran je, kako je princ objasnio, smanjio isporuke za oko 700.000 barela dnevno, a OPEC i zemlje koje nisu u OPEC su povećale isporuke za 1,5 miliona barela.

On je naveo da samo Saudijska Arabija ima kapacitete da poveća isporuke za još 1,3 miliona barela, a sa članicama OPEC i onima van njega, i više od toga. Naravno, dodao je, postoji mogućnost investicija u narednom periodu od 3 do 5 godina.

Krunski princ je govorio i o energetske tranziciji, koja ga ne brine previše. On smatra da povećanje broja električnih vozila neće ugroziti naftu, posebno kada je reč o Saudijskoj Arabiji.

Iako se očekuje pad tražnje posle 2030, na strani ponude će, kako je rekao, nestati mnoge zemlje, Kina za 5 godina, a Rusija za 19, na primer, pa će Saudijska Arabija morati da proizvodi više.

Niko ne očekuje da avioni ili brodovi idu na električnu energiju, naveo je on, dodajući da je tu i tražnja iz sektora petrohemijske.

Kompanije u SAD povećavaju proizvodnju

Kao deo jačanja pritiska na Saudijsku Arabiju i OPEC može se posmatrati i namera pojedinih američkih kongresmena da se usvoji NOPEC zakon (No Oil Producing and Exporting Cartels Act, commonly known - NOPEC), koji bi omogućio da tužiocima iz SAD pokreću sporove protiv ove organizacije zbog dogovaranja o proizvodnji i netržišnog ponašanja. Inače, ovakve najave već su se pojavljivale u prošlosti.

Povodom namere kongresmena Sekretar za energetiku Rick Perry je izjavio da ova organizacija ima važnu ulogu u globalnom snabdevanju naftom i formiranju cena, i upozorio da bi novim propisom moglo da bude destabilizovano tržište.

Ako se ukine upravljanje cenama, i ako ne postoji koordinacija u snabdevanju, imaćemo poplavu nafte na tržištu što će uticati na proizvođače tako što će mnogi bankrotirati, posle čega će uslediti takav rast cena da će sve što se dosad desilo biti dečija igra, objasnio je on.

Zakon, koji je Zakonodavni odbor Predstavničkog doma podržao, zasad nema otvorenu podršku predsedničke administracije, ali ni velikog broja kongresmena.

Perry (Foto AFP: Posle sastanka sa saudijskim ministrom Al Falihom prošle godine) je rekao da treba biti oprezan u situaciji kada usvajanje ovakvih propisa može da ima kratkoročni efekat, u vidu poruke koju oni koji su protiv OPEC žele da pošalju, ali sa dugoročnim efektom koji će značiti rast cena.

Ali, SAD može i na drugi način da utiče na cenu, na način koji je okrenut tržištu.

Potpredsednik kompanije IHS Markit Daniel Yergin [smatra](#) da će dnevna proizvodnja nafte u SAD do kraja 2019. godine dostići skoro 13 miliona barela, što bi značilo da će nadoknaditi smanjenje proizvodnje koje je dogovorio OPEC.

Nafta iz škrljaca je ključna za rast američke proizvodnje, ističe on, i navodi da su kompanije koje se bave eksploatacijom ove vrste nafte postale mnogo efikasnije korišćenjem digitalne tehnologije.

Manjak cevovoda u najvećem proizvodnom basenu, Permian basenu u zapadnom Teksasu i jugoistočnom Novom Meksiku je onemogućavao rast proizvodnje, ali taj problem je rešen.

Negde u III kvartalu uska grla će biti otklonjena jer se grade naftovodi, izjavio je Yergin.

On je rekao da američka proizvodnja iz uljnih škrljaca nije više na početku nego je u srednjoj fazi.

Kao još jedan bitan faktor, koji utiče na cene, on je naveo azijske ekonomije.

Posebno je zanimljiva Indija, rekao je on, i dodao da je to bila Kina pre 5 ili 10 godina, ali sada je to Indija.

Naftne kompanije, bar one najveće, ponašaju se kao da drže sve pod kontrolom. BP je krajem januara saopštio da ova kompanija očekuje solidan rast tražnje ove godine uprkos sve većim strahovima da će uslediti ekonomski pad. BP prognozira rast tražnje 1,4 miliona barela na dnevnom nivou.

Šef BP Bob Dudley je [izjavio za CNBC](#) da se naftno tržište uravnotežava, ali da je veliko pitanje da li će SAD nastaviti da odobrava određenim zemljama da uvoze naftu iz Irana.

Američka administracija je, u međuvremenu, saopštila da ne namerava da produži ova odobrenja, izdata za osam zemalja, kada isteknu 3. maja.

Dudley ističe da cene idu ka novoj ravnoteži, posle dve korekcije, prve u oktobru koja ih je odvela na skoro rekordan nivo u poslednje 4 godine i druge u decembru kada su pale na najniži nivo u poslednjih skoro 18 meseci.

Svetu je verovatno potreban neki siguran koridor za cene, kaže Dudley, i smatra da raspon između 50 i 65 dolara odgovara i zemljama proizvođačima i zemljama potrošačima.

Wetselaar (Royal Dutch Shell): Vetar i solarna energija će biti glavni izvori energije

Najveće naftne kompanije, opet, mnogo ozbiljnije gledaju na energetska tranziciju.

Maarten Wetselaar, šef sektora za gas i nove energente u kompaniji Royal Dutch Shell, [u intervjuu za portal The Way Ahead](#) izjavio je da vlade širom sveta polako uspostavljaju odgovarajući regulatorni okvir, ali smanjenje potrošnje fosilnih goriva ne zavisi samo od propisa jer takav stav oslobađa odgovornosti kompanije i potrošače. Kompanije moraju da promene svoju ponudu i obezbede atraktivne ponude sa niskim emisijama ugljenika, dok potrošači moraju da promene svoje ukuse i zahteve.

On je predstavio i prognozu budućnosti fosilnih goriva. U narednih 15-20 godina, ugalj će biti prvi tradicionalni izvor energije koji će dosegnuti vrhunac, početi da gubi vrednost i konačno nestati iz energetskeg miksa. Nafta će rasti još oko 15 godina pre nego što dostigne vrhunac i počće da pada kada se poveća elektrifikacija. "Crno zlato" neće nestati zato što nam je potrebno za energetske potrebe koje je teško elektrifikovati, kao što su vodeni i vazdušni transport i petrohemija.

Prirodni gas - najčistiji ugljovodoničnik - imaće najduži životni vek od tri konvencionalna izvora energije i uživaće u rastu još 20-25 godina, zatim će potrošnja dugo biti stabilna, pre nego što doživi pad, jer je dopuna obnovljivoj energiji. Obnovljivi izvori energije, kao što su sunce i vetar, imaju veoma dug period upotrebe pred sobom i vremenom će postati glavni izvori energije.

Wetselaar smatra daje prva glavna prepreka za energetskeg tranziciju potreba za promenom i rastom energetskeg miksa u isto vreme. Potrebno je obezbediti energiju ljudima, koji trenutno nemaju pristup do nje, i zadovoljiti zahteve rastuće globalne populacije, dok se menja energetskeg miks kako bi se

osigurala održiva i ubrzana tranzicija ka budućnost sa niskim emisijama ugljenika.

Druga prepreka je veličina energetskeg sistema. Postojeća energetskeg baza je skupa i košta bilione dolara. Nova energetskeg infrastruktura i sistemi su, takođe, veoma skupi i neće biti izgrađena preko noći.

Ponašanje potrošača je isto prepreka. Neki ljudi nerado menjaju svoje ponašanje i možda ne žele kompromis, na primer, da manje lete. Da bi se ovo rešilo, energetske kompanije će možda morati da troše više novca na inovacije kako bi tranzicija bila lakša i manje bolna za potrošače.

Na sve to, moguće je da regulatori ne žele da sve ide prebrzo u slučaju da izgube poverenje javnosti, kaže Wetselaar, i dodaje da će vlade, da bi to prevazišle morati da sarađuju i sa kompanijama i sa potrošačima u vođenju energetskeg tranzicije.

Ambasador dr Srećko Đukić, diplomata, bivši ambasador, član Foruma za međunarodne odnose Evropskog pokreta u Srbiji

Nadam se da sa Turskim tokom nismo upali u istu grešku kao sa Južnim tokom

BILTEN NNKS-WPC: Kako ocenjujete tržište gasa u Evropi u 2019?

SREĆKO ĐUKIĆ: Evropsko tržište gasa poslednjih desetak i više godina postaje sve složenije i komplikovanije, pa je tako i sa ovom kao i sa godinama koje su pred nama. Dugoročnog evropskog rešenja za gas nema, ne zato što u svetu nema gasa i nema ko da ga ponudi, već zato što se radi o političkoj robi par excellence. Koliko je to političko, bezbednosno, strateško evroatlantsko pitanje, postaje razumljivije i onima koji nisu baš dugo i dublje upućeni u ovu problematiku, ako istaknemo poznatu činjenicu da

se radi o energetsom i ujedno sirovinskom resursu koji ne samo obeležava nego i bukvalno pokreće ovaj naš XXI vek, njegovu privredu, industriju, greje stanove, daje električnu energiju, služi kao perfektna sirovina.

Evropa je najstariji visokorazvijeni industrijski kontinent u svetu, odakle je krenula prva industrijska revolucija, koja nikada nije potisnuta sa svoje vodeće prosvetiteljske, kulturne pozicije. To se u potpunosti odnosi i na korišćenje prirodnog gasa od prvih dana njegove primene do danas. Naročito se to odnosi na evropski centralni i zapadni deo, koji su odavno stoprocentno gasifikovani, i privreda, i domaćinstva, za razliku od "ostatka" kontinenta, a posebno u odnosu na naš Balkan, Srbiju, i druge nam bliže zemlje. Taj najrazvijeniji deo Evrope jednostavno ne može bez gasa! Bez gasa bi stali i život i privreda, a bez povećanog priliva gasa tim zemljama na našem kontinentu stao bi razvoj i privredni rast.

A koliko je tek prirodni gas spas za ekologiju našeg zbijenog kontinenta i u vazduhu i na tlu?

Evropa troši oko 500 milijardi kubnih metara gasa godišnje, a od toga je iz Rusije gasovodima preko Ukrajine, Belorusije, Plavim ili Severnim tokom 1, prošle godine uvezeno ukupno 201,8 milijardi. Rekord koji se iz godine u godinu nadmašuje. Nekada je sovjetski/ruski gas činio petinu, pa četvrtinu, pa trećinu, a danas 40 posto evropske potrošnje gasa. I to možda nije gornja granica - potrošnja gasa u Evropi raste, a evropska proizvodnja pada.

Računa se da za desetak godina potrošnja gasa naraste za još 300 milijardi kubnih metara godišnje.

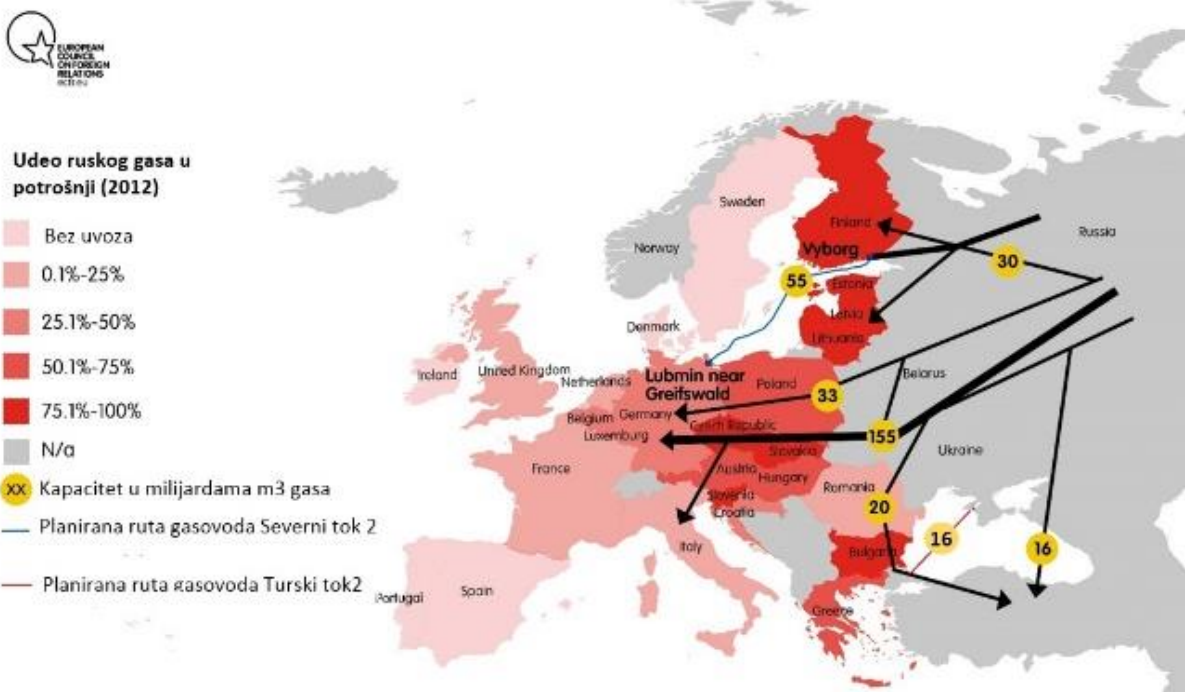
Otuda top evropski činovnici ne mogu slepo slediti zahteve Vašingtona da se odreknu ruskog gasa, kao što to nikada nisu ni činili. Koliko je stanje s gasom kritično govori podatak da je prošle godine kroz Severni tok 1, pri nominalnom kapacitetu od 55 milijardi kubnih metara, u Evropu poslato 57! Otuda neophodnost Severnog toka 2, 3,... Turskog toka, drugih gasovoda, naravno, ne samo iz Rusije.

Gas ima u zemljinoj utrobi, ali ga nema više u Evropi, u Srbiji. Gas je sve nepristupačniji i problematičniji. Za njim vlada prava jagma na svetskom tržištu.

evropskog gasnog basena iz kojeg je plavo gorivo dobijalo nekoliko zemalja.

Opadajuće trendove eksploatacije gasa beleže Norveška i Velika Britanija, relevantni evropski proizvođači.

Zato više nego ikada Evropa mora da traži gas na drugim stranama sveta. Severna Afrika, i taj kontinent uopšte, nema potrebne količine gasa koje mogu da nadomeste ni rastuće evropske potrebe, niti da zamene ruski gas. Na Bliskom i Srednjem istoku postoje rezerve gasa svetskog značaja, ali niti tamo postoji potrebna infrastruktura (nalazišta spremna za eksploataciju, magistralni interkontinentalni gasovodi), niti politički i bezbednosni preduslovi pobuđuju osnovanu nadu da bi u dogledno vreme mogli postati pouzdana alternativa.

Nacionalni operator gasne mreže Holandije kompanija GasTerra, u zvaničnom saopštenju, sumirajući rezultate rada za 2018. godinu, konstatuje da (evropsko) gasno tržište nikada više neće izgledati kao ranije, a razlog tome je "nadolazeća smrt Groningena", glavnog

Evropa, dakle, nikako ne može okrenuti leđa ruskom gasu, koji je pokreće, koji je greje, evo, već pola veka. Jednostavno mi živimo u eri ruskog gasa, i to je ono što je sa one strane Atlantika još iritantnije nego ranije. Vašington na ruski gas u Evropi gleda samo kao na jednostranu političko-bezbednosnu, a ne uzajamnu evro-rusku

zavisnost. (Vidi: S. Đukić: Era ruskog gasa - gas i globalna bezbednost, Odbrana, Beograd 2016.)

Kada je ulazila u postindustrijsku eru i izgradnju države socijalnog blagostanja, sovjetski ruski gas poslužio je kao resurs na kojem je ta i takva Evropa građena. Njoj je bio potreban najbolji resurs za industrijski, socijalni, istorijski skok, a Sovjetima devize i tehnologija. Tako je nastao najveći posao veka ("gas za cevi"). I time su se otvorile neslućene mogućnosti u drugim oblastima između dva dela Evrope podržane snažnom istočnom i politikom detanta.

U Berlinskim zidom podeljenoj Evropi sovjetski gas je postao kamen razdora evroatlantskih saveznika sa dve obale, pa je to ostao i kada su nestale hladnoratovske i ideološke linije podele.

SAD nikada nisu imale razumevanja za glavni pravac evropskog snabdevanja gasom. One i dan danas ruski gas u Evropi tretiraju kao prvorazredno političko, bezbednosno i strateško pitanje nadmetanja sa Rusijom. Ne tako davno, američki predsednik Tramp poručio je evropskim saveznicima da dok ih Amerika brani od svog glavnog protivnika (Rusije), oni ne prestaju da mu pune džepove kupujući gas. Tramp istovremeno, ne pitajući za cenu, traži mesto za američki utečnjeni gas (LMG) na evropskom tržištu. Kako bi udovoljila Vašingtonu, nemačka kancelarka Angela Merkel priprema investiciju od 600 miliona evra u LNG terminale na sopstvenoj obali, pa ko ga ima neka ga prodaje, a kome cena odgovara neka ga kupuje.

Ovo su u osnovi elementi složenog i kompleksnog evropskog tržišta gasa. Na vidiku nema potrebnih pretpostavki da bismo mogli da govorimo da će se na njemu nešto menjati, u smislu njegove relaksacije, već upravo obrnuto. Najvišu cenu plaćaju, i plaćaće, najslabije gasifikovane zemlje, one kojima je gas potreban kao faktor ubrzanog razvoja, za razliku od velikih, visokorazvijenih koje imaju široki manevarski prostor.

BILTEN NNKS-WPC: Koji su rizici završetka gasovoda Turski tok 2?

SREĆKO ĐUKIĆ: Oko Turskog toka nadajmo se da nismo upali u istu grešku kao oko Južnog toka. To podseća na onu priču "ražanj u rukama, a zec u šumi". Neizvesnosti oko Turskog toka dešavaju se uprkos jasnom upozorenju Moskve (Putin, Medvedev, Miler) da je Gazprom spreman da gradi Turski tok pod uslovima Trećeg energetskog paketa i uz izričitu podršku Evropske komisije EU. Uz to valja napomenuti da se u tišini vodi stalni dijalog Rusije, Ukrajine i Evropske komisije u Briselu oko tranzita ruskog gasa preko Ukrajine posle 2019.

To našim vladama (Stbije, Bugarske i Mađarske) očito nije bio dovoljan signal i krenulo se u "solo" akciju. Danas vidimo da sve dozvole koje su naše vlasti izdale za izgradnju Turskog toka odstupaju ne samo od evropskih pravila nego i od naših zakona (tretiraju se kao izuzeci), s jedne strane, a s druge nema nikakve političke podrške od Brisela. Međutim, pošto je Južni tok potopio Vašington, neophodna je njegova podrška i

moraju se izbeći sve moguće zamke i sankcije kojima se otuda maše.

Američki državni sekretar Pompeo nedavno je u Budimpešti tražio da Mađarska odustane od Turskog toka jer on sa ruskim gasom u Evropu donosi njenu dalju zavisnost od Rusije.

Tako na primer, Foreign policy, od 12. marta 2019, u članku pod naslovom „Putinov gasovod nova noćna mora Evrope“, piše da je "Turski tok komercijalni i geopolitički potez za Rusije". Na komercijalnom planu, piše dalje ovaj časopis, Gasprom cementira poziciju Turske, drugog najvećeg potrošača gasa posle Nemačke. "Sa geopolitičke perspektive, gasovod otseca Ukrajinu i produbljuje rusko strateško partnerstvo s Turskom, u isto vreme dok se Ankara bori sa obe strane Atlantika." Zaključuje se da time ruski predsednik Putin u te igre uvlači Balkan, jer će u drugoj fazi gasovod transportovati 15,750 milijardi kubnih metara gasa kroz Bugarsku, a onda dalje u Srbiju, Mađarsku i Austriju.

Na neki način Turski tok predstavlja repliku Južnog toka, i novi pokušaj ostvarenja jednog ranijeg sna o evropskoj gasnoj bezbednosti, onako kako je vide Rusi i (neki) Evropljani, čvrstim zagrljajem ruskih gasovoda dotičući na naš kontinent, sa severa i juga Evrope, u njeno srce, u njen najrazvijeniji centar. (Videti: Srećko Đukić:

Ruski gas u Evropi - od detanta do Južnog toka, Službeni glasnik, Beograd 2011.)

BILTEN NNKS-WPC: Pojasnite status završetka deonice gasovoda Turski tok kroz Srbiju. Da li je reč o tranzitnom gasovodu ili Srbija očekuje dodatne količine gasa?

SREĆKO ĐUKIĆ: Nesumnjivo da će taj gasovod za Srbiju imati dvostruki značaj. Biće to i tranzitni gasovod, jer će gas dostavljati Mađarskoj, Austriji, BiH, moguće Hrvatskoj, ali će obezbeđivati i dopunske količine gasa za Srbiju, za njenu privredu, uključujući elektrane-toplane i stanovništvo. Od 15,750 milijardi kubnih metara godišnjeg kapaciteta videćemo koja će se količina u krajnjoj liniji tranzitirati kroz Srbiju, za Evropu, za druge zemlje, kako će se cela kvota gasa deliti.

Međutim, za nas najvažnije mora biti da se Srbija dugoročno obezbedi gasom, da možemo da rešavamo naše nagomilane probleme, i da taj cilj jasno bude ispred tranzitnih taksi koje se mogu ubirati za tranzitiranje gasa. Zašto je ovo još bitno? Zato što nema najava izgradnje bilo kojeg drugog gasovoda u našoj okolini za neko dogledno vreme. (Pominje se proširenje Južnog gasnog koridora do 2030.)

Evropa jeste najstarije tržište ruskog gasa, i najvažnije. Ali sve se menja pa i to. Valja imati na umu da se Rusija uveliko okrenula istočnim i južnim tržištima gasa u Aziji. Evropa kao da to gubi iz vida.

U vidokrugu nije prisutna ni činjenica da je pre par godina ruski gasni sistem (zapadni i istočni) spojen i da od tada radi u jedinstvenom režimu. Time se gas sa jednog kraja ruske zemlje, "ruske gasne platforme", kako se Rusija u svetu gasa naziva, može prebacivati na drugi, što je čini nezavisnijom od evropskih "hirova". Osim toga, veliki gasovod za Kinu, ali ne i jedini, Snaga Sibira, godišnjeg kapaciteta od 38 milijardi kubnih metara gasa počinje sa punjenjem 1. septembra ove godine, a prve isporuke kreću 1. decembra 2019. To se već naziva istorijskim događajem, onim koji daleko prevazilazi gasnu sferu. Tempo rasta potražnje gasa na kineskom tržištu prošle godina iznosio je 17,5 posto, i to je najdinamičnije i najbrže rastuće tržište prirodnog gasa u svetu. Rusi tek nameravaju da ga osvajaju kao "beskonačno" veliko.

BILTEN NNKS-WPC: Koliko je realna izgradnja novih gasnih elektrana u Srbiji?

SREĆKO ĐUKIĆ: Izgradnja gasnih termoelektrana kod nas realna je u onoj meri u kojoj realno postoji gas. Naravno, uz to, neophodni su i projekti i novac. Naša je nasušna potreba spašavanja ne samo gradova nego i svih drugih naseljenih mesta u Srbiji od nepodnošljivog

smoga na koji je Evropa odavno zaboravila, a mi se u njemu gušimo. Da dodamo da tu postoji i naša obaveza kao zemlje kandidata za članstvo u EU. Ovde nikakvo odlaganje više nije moguće. To vreme je potrošeno. Istina je da mi danas nemamo gas za tu svrhu. Možemo ga imati samo ako povećamo uvoz gasa.

Druga mogućnost jeste ako povećamo domaću eksploataciju gasa iz naših gasnih nalazišta. I jedno i drugo je moguće do određene mere, pri tome se zalažem za maksimalnu eksploataciju domaćih gasnih nalazišta, kao načina da premostimo naredne neizvesne godine oko uvoznog gasa i potreba gasa za ekonomskim i socijalnim razvojem, i za standardom zemlje i građana, za rešenje krupnih ekoloških problema koji nas teško pritiskaju. Sa 70 posto proizvedene električne energije u termoelektranama, Srbija je na neslavnom evropskom vrhu, i u stanju kada se rešavanje toga pitanja ne sme dalje odlagati.

BILTEN NNKS-WPC: Kakav je status interkonekcije Srbija - Bugarska?

SREĆKO ĐUKIĆ: U ovom slučaju mislim da se otprilike može reći sledeće: čije su pare (EU najveći deo), toga je i muzika. Prema najnovijim saznanjima, gas bi po planovima Unije mogao da potekne tek 2022. i to onaj skupi tečni gas iz terminala u Grčkoj, u Atini. Ovo sve uprkos najavama da je njegova izgradnja trebala da počne najkasnije prošle godine.

Ovaj projekt veznog gasovoda Sofija - Pojate pokrenut je sa Bugarskom još za vreme SFRJ. Cilj je bio da se iz Bugarske, preko Balkanskog gasovoda, sovjetski gas dobija i iz tog pravca i da se izgradi gasna elektrana-toplana u Nišu. Razgovore o tome smo vodili i devedesetih godina.

BILTEN NNKS-WPC: Da li se u 2019. mogu očekivati aktivnosti na interkonekciji Rumunija - Srbija?

SREĆKO ĐUKIĆ: To bi bila najbolja vest koju bi nam vlasti mogle saopštiti, kao i svaka druga gasna konekcija, sa Hrvatskom, na primer. Međutim, od ideje do realizacije kod nas obavezno protiče jako dugo vremena koje se meri i decenijama. Ne bih ja to želeo, ali iskustvo nas uči da moramo biti oprezni.

Koliko znam ni načelni razgovori sa Rumunima nisu otvoreni. Jer, oni se pitaju, i oni znaju imaju li gasa za nas u njihovom gasnom sistemu, i čiji je to gas - njihov, ruski, ili neke treće zemlje.

A gde je s tim u vezi još izrada studije, projekta, obezbeđenje finansijske konstrukcije, gasne mreže, potrošača u našoj zemlji. U svakom slučaju rad na tom projektu se može započeti u ovoj godini, bar što se tiče načelnih pregovora da se utvrdi postoje li šanse za konekciju (i kada) dva gasna sistema.

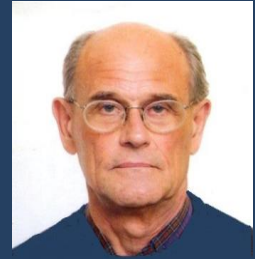
BILTEN NNKS-WPC: Proširenje podzemnog skladišta gasa u Banatskom Dvoru u 2019?

SREĆKO ĐUKIĆ: Koliko vidim, to je jedna jako duga priča. Iz mnogih najava, davno pre posete ruskog predsednika Putina Beogradu u januaru ove godine, uveliko se govorilo o proširenju skladišta gasa u Banatskom Dvoru, i o njegovom pretvaranju u regionalno skladište.

Od svega toga 17. januara 2019. za vreme Putinove posete potpisan je samo memorandum o proširenju skladišta od 450 hiljada kubnih metara gasa za još 300 hiljada. A put od pisma o namerama do ugovora i radova na proširenju Banatskog dvora sadrži dovoljno radnji da nije jasno kada će se to proširenje dogoditi i koliko će vremena još proteći. Za nas to skladište može da odigra ključnu ulogu u zimskim mesecima i u slučaju iznenadnih prekida redovnog snabdevanja gasom.

Piše Aleksandar Nedučin

Trendovi i očekivanja industrije nafte i gasa u 2019.

I pored očekivanja da će biti stabilna, prošla godina se pokazala „promenljivom“, pa i turbulentnom kao 2017, bar kada je o ceni najvažnijih energenata reč (Brent nafta je od 66 dolara po barelu u januaru „skočila“ na 84 u oktobru, da bi se krajem godine spustila na 59; cena gasa je tokom godine bila uglavnom ujednačena da bi početkom oktobra, približavanjem zimske sezone, otišla na gore za oko 50%).

Za ovu godinu, koja se već bliži kraju prvog kvartala, može se već sada reći da će je karakterisati usporavanje svetske ekonomije - OECD je početkom marta smanjila ranije procenjen prosečan rast za 2019. sa 3,5% na 3,3%. Od ne malog uticaja će biti trgovinski rat SAD sa Kinom uz već usporavajući njen rast, mogućnost ulaska u recesiju nekih vodećih industrijskih zemalja Evrope, konflikti među zemljama izvoznicama nafte i gasa.

Međutim, i pored iznetog, u nama interesantnom sektoru ohrabrujuće svedoče reči Liv Astri Hovem, na čelu dela zaduženog za naftu i gas u norveškom DNV GL (bavi se osiguranjem kvaliteta i upravljanjem rizikom u energetici; prisutan u stotinak zemalja), da naftna i gasna industrija na globalnom nivou ulazi u 2019. godinu sa

obnovljenim optimizmom i većim osećajem za elastičnost, da istraživanja pokazuju da sektor ima poverenja u svoju sposobnost da se bolje nosi sa nestabilnosti tržišta i dugoročno nižim cenama

Kako prenosi *World Oil Magazine*¹ krajem januara, anketa ove respektibilne firme pokazuje da:

- 70% profesionalaca na višim pozicijama očekuje ove godine povećanje ili bar održavanje nivoa kapitalnih ulaganja u sektor (2017. je bilo 39%),
- 34% očekuje povećanje broja zaposlenih (u poređenju sa 20% prošle godine),
- poverenje u budućnost sektora ima 76% (za razliku od 32% u 2018.),
- popušta „grč“ stezanja kaiša kroz povećanu kontrolu troškova (21% smatra da će efikasnost trošenja biti u vrhu prioriteta, za razliku od 31% godinu dana ranije),
- 60% očekuje povećanje ulaganja u digitalizaciju.

Trendovi koji se mogu očekivati i uticati na obe industrije po Deloitte su²:

- U uslovima izrazito fluktuirajućeg tržišta disciplina u planiranju kapitalnih ulaganja i produktivnost će praviti razliku. Nedavna kriza je imala i svoje pozitivne posledice - obuzdavanje trošenja, povećanje operativne efikasnosti, visoko vrednovanje kapitala, uz kontinuitet u poboljšavanju tehnološkog i radnog potencijala.

¹ <https://www.worldoil.com/news/2019/1/21/dnv-gl-reports-that-greater-investment-expected-to-fuel-og-industry-growth-in-2019-but-signs-of-old-spending-habits-may-be-resurfacing>

² <https://deloitte.wsj.com/cfo/2019/01/09/five-trends-to-watch-for-oil-gas-and-chemicals-in-2019/>

- Izgradnja infrastrukture - novih cevovoda ili povećanja kapaciteta postojećih, procesnih postrojenja, skladišnog prostora, uvozno-izvoznih terminala, postrojenja za LNG.
- Značaj prirodnog gasa kao goriva sa niskim sadržajem ugljenika nastavlja sa rastom, prati ga i novi talas investicija u petrohemijska postrojenja.
- Održivost se sa periferije interesovanja pomera ka centru, fokusu. Njeno usvajanje kao dela jezgra poslovne strategije, a ne kao do sada jedne od dodatnih (može se slobodno reći fakultativnih) aktivnosti, pokrenulo je sazrevanje saznanja/svesti o važnosti uticaja na okolinu i klimatske promene.
- Digitalne tehnologije se ubrzano „umrežavaju“ u lanac vrednosti (value chain) nafte i gasa - sve više kompanija angažuje robotiku, veštačku inteligenciju, analitiku i blockchain tehnologiju da bi povećale efikasnost, produktivnost, pouzdanost i predvidivost svojih aktivnosti.

Jedna od vodećih multinacionalnih kompanija koja se bavi regrutovanjem profesionalnog kadra u sektoru, Fircroft, ima svoje viđenje prioriteta u 2019. To su³:

- Američka nafta iz škriljaca naspram proizvodnje zemalja članica OPEC-a

Decenijama OPEC ima odlučujući uticaj na svetsku cenu nafte (tzv. swing producer), mada su SAD sa

svojom naftom iz uljnih škriljaca (u martu se očekuje proizvodnja od 8,4 miliona barela na dan - upoređenja radi, procena je da je u 2018. godini dnevna potražnja na globalnom nivou bila 99,3 miliona) sada u mogućnosti da koliko-toliko promptno reaguju kada se pojavi disbalans u ponudi i potražnji, ipak sa malom verovatnoćom da navedeni uticaj u značajnijoj meri naruše⁴. I veliki svetski igrači iz grupe Supermajors (Big Oil) - BP, ExxonMobil, Chevron se odlučuju da investiraju sve više u naftu iz škriljaca; Chevron je planirao ove godine čak 5,2 milijarde dolara u te svrhe.

- Rast proizvodnje prirodnog gasa

Procene su da će potražnja za prirodnim gasom biti u znatnom porastu (oko 1,6% godišnje) i da će zameniti ugalj (potrošnja stagnira i njegov udeo u primarnoj energiji pada na najniži nivo od industrijske revolucije) kao drugi, posle nafte (rast od 0,5%), izvor primarne energije. Uporište u ovakvim predviđanjima su industrijski uspon zemalja Azije i Afrije, prelazak sa uglja na gas prvenstveno u Kini a zatim i u drugim razvijenim privredama, te njegova povoljna cena.

- Utečnjeni prirodni gas

Povećana potražnja za ovim energentom je naročito prisutna u zemljama rastućih ekonomija

³ <https://www.fircroft.com/blogs/the-top-oil-and-gas-industry-trends-to-watch-in-2019-93316204914>

⁴ SAD su „prinudjene“ da izvoze naftu iz škriljaca jer nemaju dovoljno prerađivih kapaciteta - radi se o

„lakoj“ nafti za razliku od „teskih“ iz Venecuele, Kanade, Meksika i drugih zemalja, za koje su projektovane domaće rafinerije

Azije. Deloitte vidi razlog i u povećanom stepenu trgovanja između regiona Kariba, Srednjeg Istoka i Jugoistočne Azije.

Nakon ove godine se očekuje usporavanje koje će biti uslovljeno ponovnim puštanjem u rad devete nuklearne elektrane u Japanu i gasovoda od Rusije ka Kini.

Proizvodnja se u svetu sa 316 miliona tona 2018. godine, ove godine penje na 361,5 miliona (od čega 38 miliona iz SAD) i Australija preuzima od Katara prvo mesto na listi izvoznika⁵. Potražnju prate i velike investicije u nove LNG projekte - SAD i Kanada ulažu oko 80 milijardi dolara, Rusija 22,5 milijarde na Arktiku, u Mozambiku se realizuje 20 milijardi dolara vredan projekat.

- Istraživanje u dubokim vodama

Nakon rekordnih (računajući od 2010. godine) preko 300 milijardi dolara izdvojenih za projekte istraživanja i proizvodnje u dubokim vodama 2014. godine, uoči krize cene, nastupio je pad svake od sledećih godina da bi 2018. ulaganje dostiglo oko 155 milijardi.

Ove godine dolazi do oživljavanja, i biće uloženo 230 milijardi. Otvaraju se nova nalazišta u Brazilu,

⁵ <https://www.icis.com/explore/press-releases/big-rise-in-2019-lng-production-to-come-2018-supply-up-by-10/>

Meksičkom zalivu i Zapadnoj Africi. Projekti bivaju jeftiniji, jednostavniji i manji po obimu nego u pretkriznom vremenu, koriste se nove tehnologije, postojeća infrastruktura, iznova se pregovaraju uslovi sa izvođačima. Početkom februara je izneta prognoza da će ova godina biti rekordna po svetskoj proizvodnji u dubokim vodama sa 10,3 miliona barela na dan.

Oil & Gas IQ, kao najveći svetski informativni i medijski portal za oblast industrije nafte i gasa, prenosi viđenje od strane GlobalData na čega treba posebno obratiti pažnju u ovoj godini⁶:

P o n u d a nafte i gasa - Uticaj najvećih zemalja izvoznica na ukupnu „naftnu“ sliku je van svake sumnje od velikog značaja.

E n e r g e t s k a budućnost - Raznim vrstama publikacija/izveštaja, kako kompanije tako i države objavljuju svoje što egzaktnije projekcije budućnosti energetike kroz prognozu ponude i potražnje, i odgovarajuće politike.

E n e r g e t s k a politika - U kom pravcu će se ona usmeravati uslovljeno je strategijom postavljenom od strane vlade, koju će potom u delo sprovoditi odgovarajuća agencija ili firma sa ciljem uravnoteženja energetskog bilansa zemlje.

P o n u d a prirodnog gasa - Procene su da će događanja na tržištu gasa biti najuzbudljivija u celoj industrijskoj gami ove godine. Ponuda utečnjelog prirodnog gasa će na globalnom nivou prevazići potražnju. Kina intenzivno razvija gasnu infrastrukturu kako bi mogla da prati tempo privrednog razvoja (najavljeno usporavanje ne bi trebalo da u znatnoj meri utiče na nivo uvoza).

P o n u d a zemalja OPEC-a - Ova organizacija danas broji 14 zemalja (Kataru je članstvo 2019.

⁶ <https://www.oilandgasiq.com/market-outlook/news/top-10-oil-and-gas-industry-trends-influencers-and-organisations-2019>

isteklo i nije ga obnovio) među kojima su tri od pet najvećih svetskih izvoznika sirove nafte.

U dogovoru postignutom krajem prošle godine, 11 zemalja članica OPEC-a (bez Irana, Libije i Venecuele) sa 10 zemalja ne članica (uključujući i Rusiju, Meksiko, Kazahstan), koje zajedno čine OPEC+ grupu, smanjile su proizvodnju i iznele na svetsko tržište oko 1,2 miliona barela (oko 160.000 tona) na dan manje nafte kako bi sprečili dalji pad cene i doveli do stabilizovanja tržišta. Zemlje iz OPEC-a su ovom smanjenju (oročenom za sada na šest meseci) „doprinele“ sa 800.000 barela⁷. Cilj im je da do rane jeseni cena nafte dostigne 70 dolara za barel.

C e n a n a f t e - Na cenu u ovom momentu utiču američke sankcije Iranu i Venecueli⁸ (po FocusEconomics, američki predsednik Trump je najuticajniji katalizator u naftnom sektoru), smanjena proizvodnja zemalja OPEC-a i drugih proizvođača, politička situacija u Velikoj Britaniji može da ugrozi istraživanje i proizvodnju u Severnom moru...

F r a k i n g - Hidrauličko frakturiranje je utiskivanje vode i hemijskih aditiva pod visokim pritiskom u formacije stena, razbijajući ih oslobađaju se nafta i gas.

P o t r a ž n j a n a f t e - Najveći potrošač nafte prošle godine su bile SAD sa 19 miliona barela na dan,

zatim Kina sa 10,5 i Japan sa 4,5. Ukupna potrošnja je prelazila 100 miliona.

E n e r g e t s k a t r a n z i c i j a - Pod ovim pojmom se podrazumeva strukturalna promena nacionalnog energetskog miksa planirano na dugi rok, bilo da se radi o fosilnim, bilo o obnovljivim gorivima.

S k l a d i š t e n j e n a f t e – Količine uskladištene nafte su podložne promenama utičući time direktno, preko odnosa ponude i potražnje, na cenu na tržištu.

Prevelika očekivanja su bila prilikom procene kretanja cene nafte u ovoj godini, optimizam je početkom januara očigledno morao da ustupi mesto realnom sagledavanju situacije. Naime, stručnjaci Goldman Sachs Group su cenu Brent nafte bili primorani da sa 70 dolara/barel koriguju na 62,5, a WTI sa 64,5 na 55,5; JP Morgan sa prvobitnih 83,5 za Brent na očekivanih 73 u proseku; EIA (US Energy Information Administration) sa 72 dolara za Brent na 61, sa 65 za WTI na 54. Koliko su i takve korigovane vrednosti bliske ostvarenim pokazuje izveštaj od 22. marta – cena Brenta je 66,19\$, WTI 58,61\$.

⁷ U januaru je OPEC u celini, tržištu ponudio ukupno 31 milion barela/dan.

⁸ Mađa su sankcije uvedene krajem januara, SAD su sve do 15. marta uvezile naftu iz Venecuele.

Opet, konačnih odluka o investiranju (FID – Final Investment Decision) će po istraživanjima Rystad Energy biti trostruko više u ovoj nego prošloj godini, a veliki projekti čiji se početak očekuje ove godine angažovaće milijarde dolara u narednim godinama tokom realizacije (ExxonMobil-ova energana na gas u Vijetnamu i nastavak radova u američkom Permian Basenu, BP-ev projekt istraživanja i aktiviranja proizvodnje u Meksičkom zalivu, zajednički projekt SaudiAramco-a i Total-a na proširenju rafinerijskih i petrohemijskih kapaciteta u saudijskom Satorpu, itd.).

Sve u svemu, očekuje nas godina koja će, po svemu sudeći, u sektoru nafte i gasa biti manje nepostojana nego prošla, u kojoj dolazi do oživljavanja investiranja, u kojoj kapitala neće manjkati ali će pitanje sigurnosti njegovog ulaganja i dalje biti ključno (povratu uloženog će biti poklanjano bar onoliko pažnje koliko i ulaganju

u novo), u kojoj se nastavlja borba za uravnotežavanje odnosa ponude i potražnje nafte jer ponuda nastavlja da dominira, u kojoj i dalje postoje geopolitički rizici i tenzije (na relaciji Rusija - Ukrajina, Saudijska Arabija - susedi, uz objavljene i neobjavljene trgovinske ratove i sankcije), u kojoj se transformacije nastavljaju (kažu, ako je nešto konstanta na tržištu energije onda su to promene) u organizacionom, tehnološkom, kadrovskom pogledu. Bogatiji za jednu godinu iskustva na prilagođavanju na nisku (ili nižu) cenu nafte, i spremniji na dobre i loše vesti.

Piše: I.G. Balčin

Deset najvećih naftnih kompanija u svetu

Pregled nekih važnijih investicija u 2019. godini

Napomena: Lista je objavljena u časopisu HYDROCARBONS technology, 28. juna 2018.godine. Lista je sastavljena na osnovu ostvarenog ukupnog prihoda u 2017.godini.

1. CHINA PETROLEUM & CHEMICAL CORP. (SINOPEC) – 362 milijardi dolara

Sinopec petrohemijski rafinerijski i distributivni segment ostvarili su 56,1 % ukupnog prihoda u 2017.godini.

Neke investicije u 2019.godini

1. Prema podacima koje je objavio Reuters, Sinopec Grupa je počela novu investiciju u Xiongan ekonomskoj zoni u vrednosti 1,4 milijarde dolara. Ova investicija predviđa nove izvore energije, zelene proizvode i veštačku inteligenciju.
2. Sinopec Grupa i kanadska kompanija Teedrum planiraju izgradnju rafinerije 167,000 bbl/d u Alberti. Planirana vrednost investicije je oko 8.5 milijardi dolara.
3. Sinopec i Zhejiang Energy objavili su izgradnju LNG terminala kapaciteta 3 miliona tona/g. Ovo će biti
4. Četvrti LNG terminal koji je izgradio Sinopec. LNG terminal biće izgrađen u Wenzhou u provinciji Zhejiang.
5. Sinopec je objavio da će u avgustu 2019. početi sa proizvodnjom bunkerskog goriva sa malim sadržajem sumpora (LSFO IMO 2020).
6. Početak rada postrojenja za desulfurizaciju u pomorskim rafinerijama očekuje se u februaru 2019. godine.
7. U toku 2019. godine očekuje se početak rada rafinerije kapaciteta 20 miliona tona/g koja je vlasništvo Zhejiang Petrochemical kompanije.

Literatura:

1. <https://www.reuters.com/article/us-china-sinopec-xiongan/sinopec-launches-1-5-billion-investment-company-in-chinas-new-economic-zone-idUSKBN1K90D1>
2. https://www.rigzone.com/news/wire/chinas_sinopec_plans_to_build_canadian_oil_refinery14-sep-2018-156943-article/
3. https://www.rigzone.com/news/wire/sinopec_zhejiang_group_to_build_lng_terminal_first_phase_set_for_end2021-22-aug-2018-156712-article/
4. <https://gcaptain.com/sinopec-to-start-imo-2020-lsfo-production-in-august-2019/>

2. ROYAL DUTCH SHELL Plc – 305 milijardi dolara

The downstream (prerada i promet) predstavljao je najveći obim Shell-ovog poslovanja u 2017. godini sa 268 milijardi dolara prihoda odnosno, 87,8% ukupnog prihoda u toj godini. Istraživanje i proizvodnja nafte i gasa preusmeravaju se sa Severnog mora na druge lokalitete u svetu.

Shell posluje u više od 70 država. U 2017. godine je proizveo preko 66 miliona tona LNG-a.

Neke investicije u 2019.godini

1. Shell Chemical LP objavio je da je počeo sa proizvodnjom alfa olefina u SAD (Geismar, Luizijana). To je četvrto postrojenje koje ima kapacitet od 425.000 tona. Ukupan kapacitet proizvodnje alfa olefina u Geismaru iznosi 1,3 miliona tona
2. PGGM (penzioni investicioni fond Holandije) i Shell zajednički učestvuju u aktivnostima akvizicije kompanije ENECO vodećeg proizvođača obnovljive energije
3. Shell je objavio svoje planove da duplira investicije u obnovljive izvore (4 milijarde dolara). Kompanija se već obavezala da godišnje ulaže oko 2 milijarde dolara u obnovljive izvore energije.

Literatura

1. <https://www.shell.com/media/news-and-media-releases/2019/new-petrochemicals-unit-in-usgulf-coast.html>
2. <https://www.shell.com/media/news-and-media-releases/2019/pggm-and-shell-explorepotential-joint-acquisition-of-eneco.html>

3. CHINA NATIONAL PETROLEUM CORPORATION – 269 milijardi dolara (ukupni prihod u 2016.)

CNPC

CNPC nije objavio ukupan prihod za 2017.godinu. PetroChina najveći deo CNPC-a, objavio je prihod od 307 milijardi dolara u 2017. godini. CNPC upravlja sa preko 81,000 kilometara naftovoda i gasovoda.

Prisutan je u 35 država i ima 1,500.000 zaposlenih. Smatra se jednom od najvećih kompanija u Kini.

Neke investicije u 2019.godini

1. CNPC planira da investira 22 milijarde dolara do 2020. godine u proizvodnju gasa i nafte u Xinjiang zapadnom regionu, kako bi smanjio uticaj pada proizvodnje u severoistočnom regionu Kine. Procenjuje se da će se između 2018. i 2020. povećati ukupna proizvodnja nafte za 50 miliona tona.
2. CNPC je sa brazilskim Petrobrasom osnovao dve JV kompanije u cilju modernizacije Comperj rafinerije i revitalizacije četiri pomorska nafta polja u Campos Bazenu u Brazilu.
3. PetroChina članica CNPCa, počela je izgradnju rafinerije i petrohemijskog kompleksa u Jieyang, Guangdong provinciji, investicione vrednosti 9,5 milijardi dolara. Ovaj projekat je 60-40 joint venture (JV) između CNPC-a i Petroleos de Venezuela (PDVSA). Komplex će imati rafineriju kapaciteta prerade 400.000 bbl/d, kao i petrohemijska postrojenja za proizvodnju etilena od 1.2 miliona tona godišnje i postrojenje za proizvodnju 6.6 miliona tona aromata. PDSVA obezbediće određenu količinu sirove nafte.

4. Istovremeno, ExxonMobil je saopštio da planira da počne izgradnju sopstvenog petrohemijskog kompleksa u Huizhou. Isto tako i BASF je objavio petrohemijsku investiciju vrednu 10 milijardi dolara u Zhanjiangu. Na taj način Guangdong provincija postaje najveće sedište petrohemijske u Kini.
5. Prema informacija iz Gasproma, gasovod Snaga Sibira počinje sa isporukom gasa Kini krajem decembra 2019.godine.

Literatura

1. <https://www.spglobal.com/platts/en/arket-insights/latest-news/oil/101618-brazils-petrobrasto-form-refinery-joint-venture-with-chinas-cnpc>
2. <https://ihsmarkit.com/research-analysis/cnpc-new-refinery-petchem-complex.html>
3. <https://www.lngworldnews.com/tag/cnpc/>

4. BP PLC – 240 milijardi dolara

BP planira da u 2019 . godini počne proizvodnja u pet novih naftnih polja. Prema srednjoročnim planovima , BP očekuje u 2021.godini povećanu proizvodnju nafte i gasa od 900 miliona barela dnevno.

Neke investicije u 2019.godini

1. Gasnaftna polja koja će biti u komercijalnoj proizvodnji su:
 - Angelin - Trinidad
 - Constellation – Meksički zaliv
 - Culzean – Severno more
 - West Nile Delta - Giza / Fayoum – Egipat
 - West Nile Delta – Raven - Egipat

Angelin je offshore platforma (Foto BP) koja je upravo instalirana u Trinidadu. U prvom kvartalu 2019.godine očekuje se početak proizvodnje gasa.

2. BP je u grupi kompanija za koje se prognozira nastavak pozitivnog trenda vrednosti akcija. Dugoročne prognoze rasta kreću se oko 17,8% sadašnje vrednosti akcija.

Literatura

1. <https://www.bp.com/en/global/corporate/investors/upstream-major-projects.html#alligin>
2. <https://www.offshoreenergytoday.com/bp-to-invest-up-to-8-billion-in-trinidad-and-tobago-over-next-10-years/>
3. <https://www.zacks.com/stock/news/336223/can-bp-stock-continue-to-grow-earnings>

6. VITOL HOLDING BV –181 milijardu dolara

Vitol Holding, trgovačka kompanija naftom i derivatima nafte, ostvarila je promet od 178 miliona tona u 2017. godini. Istovremeno transportovala je oko 350 miliona tona nafte i njenih derivata. Ima preko 5.000 benzinskih stanica. U 2017.godini je kupila od OMV tursku Petrol Ofisi kompaniju koja ima 1.700 benzinskih stanica. U 2018. godini preuzela je od Noble Group njenu Noble Americas Corporation kompaniju .

Neke investicije u 2019.godini

1. Vitol je uzeo učešća u VLC Renewables fondu u visini od 200 miliona eura kako bi bio prisutan sa Low Carbon kompanijom u izgradnji 320 mW solarne elektrane.
2. Vitol je potpisao memorandum o saradnji sa Tellurian Trading UK kompanijom na izgradnji LNG eksportnog terminala u Driftwoodu - Teksas

Literatura

1. <http://www.climateaction.org/news/oil-trader-vitol-launches-200m-renewables-fund-with-lowcarbon>
2. <https://www.businesswire.com/news/home/20181206005500/en/Tellurian-Vitol-Sign-MOU-15year-LNG-sale>

7. TOTAL SA – 149 milijardi dolara

Prema objavljenim podacima, Total je imao u 2018.godini, do sada najveću proizvodnju ugljovodonika od 2.8 Mboe i prodaju sopstvenog LNG-a od 3.32 Mtona. Inače Total je drugi na svetu LNG trejder. U 2017.godini je učestvovao u LNG transakcijama u visini 15.6 Mtona. Raspolaze sa 11,475Mboe rezervi ugljovodonika.

Neke investicije u 2019.godini

1. Total se pridružio Alijansi za kraj plastičnog otpada (Alliance to End Plastic Waste) koja trenutno ima oko 30 članica i koja se obavezala da u narednih pet godina uloži preko 1.5 milijardi dolara kako bi pomogla

globalnim aktivnostima sprečavanja pojave plastičnog otpada u životnoj sredini.

2. Početkom marta 2019, Total je potpisao ugovor sa Novatekom o kupovini dodatnih 10% akcija za Arctic LNG 2 naftno gasno polje koje se razvija na ruskom poluostrvu Gidan. Radi se o gasnom polju koje ima 7 milijardi barela rezervi gasa.

Konačna investiciona odluka očekuje se u drugoj polovini 2019. godine, a početak proizvodnje LNG-a u 2023. (Foto Novatek)

3. Planirane kapitalne investicije u 2019.godini iznose između 15 i 17 milijardi dolara. Preko 60% se odnosi na istraživanje i proizvodnju nafte i gasa, oko 2 milijarde na nove akvizicije, a ostalo na integrisanu proizvodnju energije iz prirodnog gasa i obnovljivijih izvora.

Literatura

1. <https://www.total.com/en/media/news/press-releases/total-becomes-founding-member-newglobal-alliance-end-plastic-waste>
2. <https://www.total.com/en/media/news/press-releases/russia-total-signs-definitiveagreements-entry-arctic-lng-2>
3. <https://www.total.com/sites/default/files/atoms/files/4q18-results.pdf>

8. CHEVRON CORPORATION – 134 mlrd dolara

Proizvodnja ugljovodonika u 2017. godini je iznosila 2.72 miliona barela dnevno. U istoj godini Chevron je proizveo oko 170 miliona m³ gasa. U Permian Basenu proizvodnja nafte iz uljnih škriljaca je iznosila oko 180.000 barela dnevno. Ima oko 48.000 zaposlenih.

Neke investicije u 2019.godini

1. Prema objavljenim podacima kompanija Chevron planira da u 2019. godini uloži oko 20 milijardi dolara u proizvodnju nafte iz škriljaca u Permian bazenu i TCO Kazahstanu, kao i oko 2,5 milijarde dolara u rafinerijsku preradu i promet. Investicije se odnose na projekte koji mogu da za veoma kratko vreme obezbede cash flow.
2. Dodatnih 4,3 milijarde dolara novih investicija planira se u Tengiz polje u Kazahstanu

Literatura

1. <https://www.chevron.com/stories/chevron-announces-20-billion-capital-and-exploratorybudget-for-2019>

9. GAZPROM – 113 milijardi dolara

U 2017. godini proizvodnja nafte iznosila je 59.5Mt. Izvoz gasa u Evropu je iznosio 194 milijardi m³. Procenjene rezerve gasa u 2016. godini iznose oko 36 triliona m³, a procenjene rezerve nafte i kondenzata kreću se oko 1.5 milijardi tona. Zapošljava oko 238.000 radnika.

Neke investicije u 2019.godini

1. Investicioni program za 2019.godinu iznosi oko 17 milijardi dolara za kapitalne investicije i oko 2 milijarde za razne akvizicije. Ovo predstavlja smanjenje investicija za 11% u odnosu na 2018. godinu
2. Glavne investicije će biti usmerene u projekte gasovoda kao što je Snaga Sibira gasovod prema Kini, Sakhalin – Khabarovsk – Vladivostok gasovod, kao i gasovodi Severni toki i Turski tok

Literatura

1. <http://www.gazprom.com/press/news/2018/november/article468213/>
2. <https://russiabusinesstoday.com/energy/gazprom-board-votes-to-cut-investment-in-2019/>

10. ROSNJEFT– 104 milijare dolara

Rosnjeft je u 2017. godini proizveo 128 miliona tona nafte i 64 milijarde Nm³ gasa. Kompanija je kupila za 1,1 milijardu dolara 30% akcija od kompanije ENI na gasnom polju Zohr-Egipat. Da bi povećao kompanijski kapacitet prerade, Rosnjeft je kupio Petroleum Company LLC za 849 miliona dolara i 49% akcija kompanije Essar Oil Limited.

Neke investicije u 2019.godini

1. U 2019.godini Rosneft planira povećanje proizvodnje tečnih ugljovodonika za 3-4.5 %.
2. Rospan International CJSC (deo Rosnefta) počinje proširenje i modernizaciju gasnog kompleksa u Novy Urengoy regionu : Postrojenje za obradu gasa i kondenzata u Vostochno-Urengoijsky, proširenje železničkog terminala, gasovoda i proširenje postrojenja za energiju.

3. Modernizacija infrastrukture na Kharampur (Yamalo-Nenets Autonomous Okrug) naftnom polju
4. U toku 2018/19 počinje proizvodnja RON 100 motornog benzina u Ryazan rafineriji, a u Ufa i Saratov rafinerijama počinje proizvodnja euro 6 dizela, kao i proizvodnja putnog bitumena
5. U 2019. godini, Rosneft planira da na domaćem tržištu potroši oko 2 milijarde dolara za kupovinu oko 6 miliona tona nafte.

Literatura

1. https://www.rosneft.com/upload/site2/document_cons_report/FY2018_Results_ENG_final1.pdf
2. <https://russiabusinesstoday.com/energy/rosneft-says-it-will-spend-2-billion-for-domestic-oil-purchases-in-2019/>

I.G. Balčin:

JOŠ NEKE LISTE

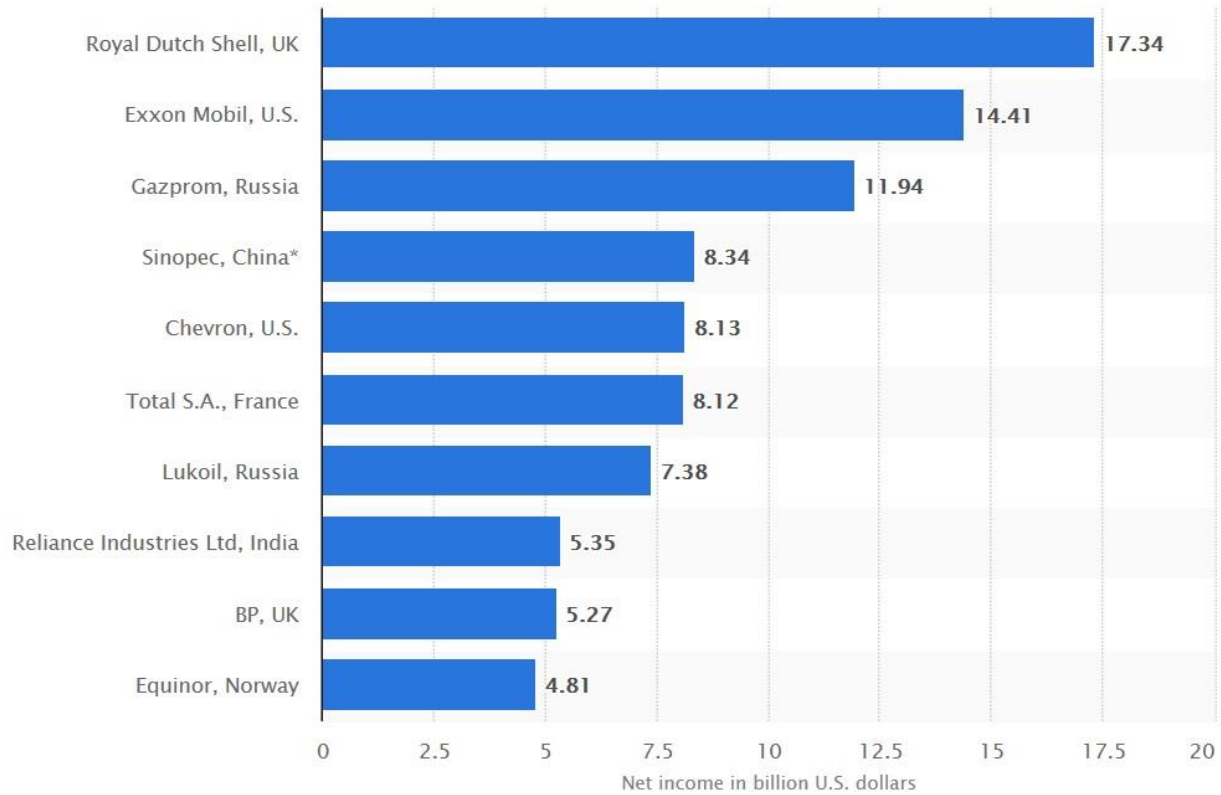
Prema podacima [Forbes Global 2000](#) u 2018. godini lista najboljih naftnih kompanija ima sledeći redosled:

Redosled	Kompanija	Zemlja	Prodaje	Profit	Aktiva	Trž.vrednost (u mil. USD)
	Royal Dutch Shell	Netherlands	\$321.8 B	\$15.2 B	\$410.7 B	\$306.5 B
	ExxonMobil	United States	\$230.1 B	\$20.4 B	\$348.8 B	\$344.1 B
	Chevron	United States	\$139.4 B	\$10.2 B	\$256.4 B	\$248.1 B
	Total	France	\$155.8 B	\$8.4 B	\$257 B	\$168 B
	Sinopec	China	\$326.6 B	\$8 B	\$249.9 B	\$138.6 B
	PetroChina	China	\$282.4 B	\$4.1 B	\$381.1 B	\$220.2 B
	BP	United Kingdom	\$251.9 B	\$4.3 B	\$275.3 B	\$152.6 B
	Gazprom	Russia	\$112.2 B	\$12.2 B	\$316.8 B	\$57.8 B
	Rosneft	Russia	\$94.8 B	\$3.9 B	\$214.2 B	\$69 B
	Reliance Industries	India	\$60.8 B	\$5.6 B	\$125.2 B	\$93.1 B

Lista se formira na osnovu zbira koji se dobija kombinacijom ukupnog prihoda, imovine i ukupne tržišne vrednosti.

STATISTA.com

Statista je nemački statistički online portal koji ima preko 1.5 miliona pretplaćenih korisnika. Objavio je listu naftnogasnih kompanijana osnovu visine profita u 2018.godini.

OIL AND GAS

Prema časopisu Oil and Gas osnovu dnevne proizvodnje nafte i gasa lista najvećih naftnih kompanija je:

1. SAUDI ARAMCO

Rezerve nafte i kondenzata 261.1 milijardi barela

Proizvodnja nafte 1.4 miliona tona dnevno

2. GAZPROM

Rezerve nafte i kondenzata 3.6 milijardi m³

Proizvodnja gasa 418.5 milijardi Nm³

Proizvodnja nafte 59 miliona tona godišnje

3. NATIONAL IRANIAN OIL CO (NIOC)

Rezerve nafte i kondenzata 137 milijardi barela

Rezerve gasa 29 milijardi gasa Nm³

4. SINOPEC

Rezerve nafte 210 miliona tona

Rezerve gasa 251.1 milijardi m³

Proizvodnja nafte 35 miliona tona/g

Proizvodnja gasa 4.1 milijarda Nm³/g

5. CHINA NATIONAL PETROLEUM

Proizvodnja nafte 171 milion tona nafte/g

Proizvodnja gasa milijardi 128 Nm³/g

6. EXXONMOBIL

Rezerve nafte i kondenzata 2.8 milijardi tona

Proizvodnja nafte 0.7 miliona tona/d

7. ROYAL DUTCH SHELL

Proizvodnja nafte 0.5 miliona tona/d

8. KUWAIT

Rezerve nafte i kondenzata 14 milijardi tona

Proizvodnja nafte 0.5 miliona tona /d

9. BP

Proizvodnja nafte 0.56 miliona tona /d

10. TOTAL

Rezerve ugljovodonika 1.6 milijardi tona

Proizvodnja ugljovodonika (miliona tona /d

LNG distribucija 15.6 miliona tona/g

AKTIVNOSTI NNKS-WPC

Četvrti sastanak Programskog komiteta Svetskog naftnog saveta

Generalni sekretar NNKS, prof. dr Goran Radosavljević, učestvovao je u radu Programskog komiteta Svetskog naftnog saveta u Mumbaju, Indija, od 18-20. februara 2019. godine.

Na ovom zasedanju Programskog komiteta, čiji je zadatak organizacija 23. Svetskog naftnog kongresa u Hjustonu 2020, izabrani su predsedavajući i kopredsedavajući foruma Kongresa. Predstavnik NNKS Goran Stojilković, zamenik generalnog direktora NIS Gazprom Neft za petrohemijske poslove, izabran je za kopredsedavajućeg foruma na kome će se diskutovati o začaju, oblicima i načinima povezivanja petrohemijskih kompleksa i rafinerijskih postrojenja.

NIS objavio rezultate poslovanja u 2018 godini:

Investirano više od 40 milijardi dinara

NIS je objavio revidirane konsolidovane finansijske izveštaje za 2018. godinu, pripremljene u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.

U fokusu NIS-a u 2018. godini bio je nastavak modernizacije u okviru koje je u dalji razvoj i strateške projekte investirana 41 milijarda dinara, što je 55 odsto više nego godinu dana ranije. Najviše sredstava investirano je u oblast istraživanja i proizvodnje nafte i gasa, dok je od pojedinačnih projekata najviše uloženo u izgradnju postrojenja za duboku preradu u Rafineriji nafte Pančevo čija se finalizacija očekuje u trećem kvartalu 2019. godine. Pokazatelj EBITDA (profit pre plaćanja kamata, poreza na dobit i amortizacije) iznosio je 53,7 milijardi dinara, odnosno 14 odsto više u odnosu na 2017. godinu, dok je ostvarena neto dobit od 25,1

milijardu dinara. Istovremeno, obaveze NIS grupe po osnovu poreza i drugih javnih prihoda porasle su 17 odsto u odnosu na prethodnu godinu i iznosile su 192,7 milijardi dinara. Na ime dividendi, NIS je akcionarima u 2018. godini isplatio 6,95 milijardi dinara.

Kada je reč o operativnim pokazateljima, u 2018. godini ostvareni su najbolji rezultati u oblasti prerade i prometa u poslednjih 10 godina. U Rafineriji nafte Pančevo prerađeno je ukupno 3,8 miliona tona nafte i poluproizvoda, što je povećanje od 6 odsto u odnosu na 2017. godinu. Ukupan obim prometa naftnih derivata u 2018. godini iznosio je 3,7 miliona tona, odnosno 7 odsto više nego prethodne godine. Istovremeno, obim izvoza povećan je 14 odsto, kao rezultat rasta izvoza motornih goriva i drugih naftnih derivata.

U oblasti istraživanja i proizvodnje ukupno je proizvedeno 1,3 miliona uslovnih tona nafte i gasa. U NIS-ovim kapacitetima proizvedeno je 152 GWh električne energije, dok obim ugovorene trgovine električnom energijom za 2018. godinu iznosi 1,25 TWh. Takođe je, u saradnji sa partnerima, nastavljena realizacija projekata izgradnje Termoelektrane-toplane (TE-TO) Pančevo i vetroparka Plandište.

Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS, izjavio je: „U 2018. godini učinili smo značajne korake u daljoj modernizaciji NIS-a. U skladu sa našom Strategijom poslovanja do 2025. godine nastavljamo da postavljamo temelje za dugoročan razvoj NIS grupe kako bi na kraju tog perioda NIS bio među najefikasnijim energetske kompanijama na Balkanu. Zato i u 2019. godini, u kojoj obeležavamo 10 godina od dolaska „Gasprom njefta“ u Srbiju i početka temeljne transformacije NIS-a, planiramo realizaciju ambicioznog investicionog programa vrednog preko 40 milijardi dinara. Takođe, naš fokus biće i na digitalizaciji u svim oblastima poslovanja, a od ovog procesa očekujemo da nas učini efikasnijim i spremnijim da zadovoljimo rastuće potrebe naših potrošača u Srbiji i regionu“.

NIS ulaže milion evra u zdravstvene institucije

NIS u okviru ovogodišnjeg programa „Zajednici zajedno“ ulaže gotovo milion u poboljšanje rada zdravstvenih ustanova u 13 gradova i opština širom Srbije – Beograd, Novi Sad, Niš, Čačak, Pančevo, Požarevac, Zrenjanin, Kikinda, Novi Bečej, Srbobran, Žitište, Kanjiža i Plandište.

Ovim povodom je u Domu Narodne skupštine Republike Srbije 13. marta potpisan Memorandum o saradnji između kompanije NIS i Ministarstva zdravlja Republike Srbije, kao i sporazumi o saradnji NIS i 13 lokalnih samouprava u kojima kompanija posluje.

Sporazum su potpisali Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS-a, Zlatibor Lončar, ministar zdravlja Republike Srbije i predstavnici 13 opština i gradova u kojima se program sprovodi.

Zlatibor Lončar, ministar zdravlja Republike Srbije ovom prilikom je pozdravio inicijativu kompanije NIS, koja je sva sredstva programa „Zajednici zajedno“ usmerila u zdravstvo:

-Kao ministar zdravlja, uvek iskreno pozdravljam ovakve inicijative u okviru kojih se društveno odgovorne kompanije, poput kompanije NIS opredeljuju da pruže podršku zdravstvu u gradovima i opštinama širom Srbije u kojima posluju. Iskreno se nadam da ćemo u narednom periodu uz neke nove pobeđe i aktivnosti nastaviti naše partnerstvo, istakao je Lončar.

Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS-a rekao je da je zdravlje dece i mladih dragoceno i naveo značaj ulaganja kompanije NIS u zdravstvene ustanove širom Srbije.

-Naša prava dobit je najbolja moguća budućnost svakog deteta, a investicija u to nije obaveza, već privilegija. Uveren sam da će svi pozdraviti našu odluku da, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i lokalnim samoupravama, sva sredstva iz programa „Zajednici zajedno“ u ovoj godini usmerimo upravo u zaštitu dečjeg zdravlja. Ova ulaganja ostaju naše trajno opredeljenje i ne zavise od ostvarene dobiti. Sigurni smo da oprema koju smo donirali zdravstvu u Srbiji, pre svega dečjim bolnicama, već daje dobre rezultate.

Miloš Vučević, gradonačelnik Novog Sada, zahvalio je kompaniji NIS na dugogodišnjoj saradnji:

-Za deset godina rada na ovom projektu, uspeli smo da poboljšamo uslove života i unapredimo različite društvene oblasti u našim gradovima. Ove godine u okviru sporazuma između Ministarstva zdravlja Republike Srbije i Naftne industrije Srbije, svi ćemo se orijentisati na najosetljiviju i najbitniju društvenu oblast, a to je zdravstvena zaštita prvenstveno dece i mladih.

Potpisivanjem sporazuma ujedno počinje i ovogodišnji konkurs „Zajednici zajedno“. NIS je ovogodišnji budžet u okviru programa „Zajednici zajedno“ u ukupnom iznosu od 116,5 miliona dinara usmerio isključivo u oblasti zdravstvene zaštite dece i omladine, u lokalnim zajednicama u kojima posluje. U svakom gradu ili opštini u kojima se program sprovodi biće finansirano do pet projekata koji prijave zdravstvene ustanove. O izboru projekata odlučivaće komisija sastavljena od predstavnika Ministarstva zdravlja Republike Srbije, NIS-a i lokalne zajednice. Svi uslovi i propozicije konkursa koji traje do 22. aprila nalaze se na sajtu www.zajednicizajedno.nis.eu, a rezultati će biti objavljeni 31. maja 2019. godine.

Novi partner u projektu NIS-ovog vetroparka kod Plandišta

Kompanija MET Renewables i NIS započeli su zajednički rad na projektu vetroparka u Srbiji nakon što je MET otkupio od trećih lica udeo od 50 odsto u tom projektu. Ovo će biti prvi vetropark za oba partnera, kao i prva investicija u obnovljivu energiju švajcarske MET Grupe izvan Evropske unije. Vetroelektrana instalisane snage 102 MW će se sastojati od 34 vetroturbine, a biće izgrađena u opštini Plandište u Srbiji.

MET Renewables AG (u 100 odsto vlasništvu MET Grupe iz Švajcarske) je zvanično registrovan kao akcionar u projektu 19. marta 2019. Vetropark Plandište će funkcionisati kao zajednički projekat, pri

čemu će svaka kompanija imati udeo od 50 odsto u kompaniji pod nazivom NIS-MET Energowind.

Vetropark instalisane snage 102 MW, koji se nalazi u opštini Plandište, proizvođaće električnu energiju ekvivalentnu potrošnji oko 85.000 domaćinstava. Izgradnja vetroparka Plandište će početi tokom 2019. godine, tako da se očekuje da će 2021. godine vetropark biti potpuno operativan.

Generalni direktor MET Grupe Bendžamin Lakatos (Benjamin Lakatos) je izjavio:

„Uzbuđen sam zbog naše saradnje sa kompanijom NIS i ubeđen da će naši zaposleni uspešno realizovati projekat. Kao evropska energetska kompanija, MET se fokusira na izgradnju raznovrsnog portfolija u oblasti energetike, u kom obnovljivi izvori energije igraju ključnu ulogu. Ovo zajedničko ulaganje je takođe i odličan temelj na kom MET može da gradi značajnije prisustvo na srpskom tržištu električne energije“.

Izgradnja vetroparka Plandište ojačava strategiju MET Grupe u oblasti obnovljive energije. Cilj kompanije je da kreira portfolio proizvodnje obnovljive energije od nekoliko stotina megavata u Centralnoj i Istočnoj Evropi, koji će uključivati i projekte solarne energije i energije vetra.

Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS-a, izjavio je:

„Realizacija velikih projekata u oblasti energetike jedan je od osnovnih ciljeva Strategije razvoja NIS od 2025. godine. Završetak ovih projekata, među kojima izgradnja vetroparka Plandište ima značajnu ulogu, doprineće da NIS i partneri postanu važan akter na srpskom tržištu električne energije. Istovremeno, dobijanjem električne energije iz obnovljivih izvora doprinosimo da Srbija ispuni svoje međunarodne obaveze u ovoj oblasti i unapređujemo ekološku sliku zemlje. Veliko nam je zadovoljstvo što projekat realizujemo sa našim partnerima iz MET grupe i uvereni smo da će naš zajednički projekat doneti nove vrednosti našim akcionarima“.

NIS na Kopaonik biznis forumu

Kompanija NIS bila je ove godine deo Kopaonik biznis foruma. Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS, učestvovao je na ovom najvećem domaćem ekonomskom skupu, održanom od 3. do 6. marta u hotelu „Grand“ na Kopaoniku.

U okviru Kopaonik biznis foruma, NIS je organizovao panel pod nazivom „Energetska industrija i digitalizacija: izazovi i prilike“ na kom su, pored generalnog direktora NIS-a učestvovali i Miloš Milisavljević, osnivač i direktor kompanije „Strawberry energy“, Tanja Kuzman, menadžer za startup i korporativne inovacije PwC Srbija i Nebojša Đurđević, direktor „Digitalne Srbije“.

Na panelu je razgovarano o izazovima koje za energetska industriju nosi četvrta industrijska revolucija, kao i proces digitalizacije. Zajednički je ocenjeno da digitalizacija temeljno menja današnje

tržište i navike potrošača zbog čega taj proces nosi brojne izazove, ali i prilike za moderne kompanije.

Generalni direktor NIS-a je tokom Kopaonik biznis foruma, nastupio i na panelu pod nazivom „Obezbeđivanje investicija za održivi rast“ koji je vodio Zoran Drakulić, predsednik udruženja „Privrednik“.

Tjurdenjev je na skupu rekao da je od 2009. godine, kada je Gasprom njeft postao većinski akcionar, u razvoj NIS-a investirano gotovo tri milijarde evra. On je predstavio ključne razvojne projekte NIS-a u narednom periodu, navodeći da će kompanija do 2025. godine investirati još oko 1,5 milijardi evra.

On je podsetio da je NIS samo u 2018. godini uložio više od 300 miliona evra, a da je najviše ulagano u oblast istraživanja i proizvodnje nafte i gasa i projekat „Duboka prerada“, odnosno modernizaciju Rafinerije nafte „Pančevo“.

Tjurdenjev je kao važne projekte NIS-a i partnera naveo izgradnju TE-TO Pančevo u koju će biti uloženo od 170 do 180 miliona evra i vetroparka Plandište, što je investicija vredna 140 do 150 miliona evra.

Pored generalnog direktora NIS na panelu su učestvovali i Blaž Brodnjak, predstavnik NLB banke, Žužana Hargitai, predstavnica EBRD, Jelena Pavlović, predsednica AmCham Srbija i Dragan Mikerević, profesor Univerziteta u Banjaluci.

Rekordna prodaja NIS-ovog avio goriva

Kompanija NIS postigla je rekordnu prodaju avio goriva u godini koja je iza nas - više od 187.000 tona prometa koji je ostvaren kroz snabdevanje beogradskog i niškog aerodroma, kao i putem izvoza i veleprodaje.

Takođe, NIS je u 2018. godini modernizovao poslovanje sa avio gorivom kupovinom tri nove specijalizovane cisterne za snabdevanje aerodroma „Nikola Tesla“ koje će uz postojeće, u dužem vremenskom periodu obezbediti uredno, pravovremeno i bezbedno snabdevanje.

„Gorivo koje se toči u avione mora biti vrhunskog kvaliteta, pre svega zbog bezbednosti. Dokaz kvaliteta usluge koju NIS pruža su i pokazatelji prometa koji iz godine u godinu raste. NIS snabdeva skoro sve avio kompanije koje sleću na beogradski aerodrom, a među najvećim kupcima su Air Serbia, Aeroflot, Alitalia, Austrian Airlines, Etihad Airways, Lufthansa, Turkish Airlines i Qatar Airways.

Naša prednost je zaokružen sistem – u Rafineriji nafte Pančevo proizvodimo mlazno gorivo prema strogim međunarodnim i domaćim standardima kvaliteta, poštujemo sve procedure kontrole ovog goriva od Rafinerije Pančevo do utakanja u vazduhoplove, posedujemo specijalizovano skladište u neposrednoj blizini aerodroma, opremljene cisterne za točenje goriva i obučeno osoblje“, ističe Andrej Pokoev, direktor Sektora za prodaju aviogoriva u NIS-u.

U okviru aerodromskog kompleksa u Beogradu, NIS poseduje i specijalizovan objekat za skladištenje i distribuciju avio goriva - „Aeroservis“. Ovaj objekat ispunjava stroge standarde u pogledu pouzdanosti i brzine snabdevanja i zapošljava licencirano osoblje, o čemu svedoče i visoke ocene međunarodnog udruženja IATA koje kontroliše sve segmente avio saobraćaja.

NIS
GAZPROM NEFT

БУДУЋНОСТ
НА ДЕЛУ

НАШ ДОМ ЈЕ СРБИЈА

Људи су наша највећа снага. Наш тим броји 11.000 запослених и у њему свако ради оно у чему је најбољи, а удруженим снагама остварујемо запажене резултате. Да бисмо наставили истим путем, само у 2017. години уложили смо скоро 200 милиона динара у програме обуке и усавршавања како би наши запослени и даље напредовали и постали врхунски стручњаци у својим областима.

О Д Г О В О Р Н И
— П Р Е М А
Р Е С У Р С И М А

OČEKUJEMO POČETAK RADOVA NA STRATEŠKI VAŽNOM GASOVODU ZA SRBIJU OD BUGARSKE DO MAĐARSKE GRANICE

Priključak Srbije na Turski tok, interkonekcije sa Bugarskom pa i Rumunijom, proširenje Podzemnog skladišta gasa u Banatskom Dvoru, širenje transportne i distributivne mreže u zemlji i s tim u vezi realizacija izgradnje važnog razvodnog gasovoda od Aleksandrovca preko Raške i Novog Pazara do Tutina i mnogo toga još. Ovo je spisak najvažnijih investicionih projekata koje će Javno preduzeće „Srbijagas“ započeti, a u velikom delu i završiti u 2019. godini!

Sve aktivnosti menadžmenta, Nadzornog odbora i svih zaposlenih u nacionalnoj gasnoj kompaniji, koje se intenzivno i u saradnji sa osnivačem, Vladom Republike Srbije i nadležnim ministarstvima sprovode poslednjih meseci imaju za cilj da se upravo realizacijom pomenutih projekata poveća bezbednost i sigurnost snabdevanja naše zemlje prirodnim gasom na duži rok. Tema koja je obeležila početak ove godine, a tiče se našeg priključka na Turski tok i stava Evropske energetske zajednice o tome, itekako je zanimala i još uvek zanima domaću, kao i javnost u regionu.

-Ne vidim nijednu primedbu Energetske zajednice koja može da stopira projekat Turskog toka. Takvih primedbi i nema, smatra generalni direktor

Srbijagasa **Dušan Bajatović** komentarišući Mišljenje EZ u vezi sa projektom magistralnog gasovoda od granice sa Bugarskom do granice sa Mađarskom. On kaže da se mišljenje Srbije ne razlikuje od pomenutog mišljenja Energetske zajednice po pitanju energetske bezbednosti i potrebe da postoji takva infrastruktura namenjena, pre svega, jugoistočnoj Evropi. Takođe potvrđuje da je Srbija spremna za izgradnju ovog gasovoda i da je prvih 300 miliona evra obezbeđeno, kao i da će u drugom koraku gasovod, koji će ići od granice sa našim bugarskim susedima do granice sa Mađarskom, biti građen na osnovu klasičnog projektnog finansiranja.

Ova tema bila je jedna od ključnih i tokom razgovora predsednika Srbije **Aleksandra Vučića** sa predsednikom Upravnog odbora ruske kompanije „Gasprom“ **Aleksejem Milerom**, a kojem je prisustvovao i direktor Srbijagasa Dušan Bajatović.

Ovaj projekat trebalo bi da poveća energetska bezbednost Srbije i sigurnost u snabdevanju prirodnim gasom, složili su se učesnici ovog razgovora i dodali da bi izgradnja gasno transportnog sistema na teritoriji Srbije, od bugarske do mađarske granice, obezbedila diversifikaciju snabdevanja ovim značajnim energentom za ceo region.

A kada je reč o novim gasnim projektima u Srbiji, i u ovom razgovoru, ali i prilikom brojnih drugih susreta čelnika dveju gasnih kompanija, Srbijagasa i Gasproma, na vrhu lestvice prioriteta svakako je projekat proširenja našeg jedinog podzemnog skladišta gasa u Banatskom Dvoru, i to sa sadašnjih 450 na budućih najpre 750 miliona, a potom u narednoj fazi i na čitavih milijardu kubnih metara „plavog“ energenta. Memorandum o proširenju skladišta direktori Srbijagasa i Gasproma Dušan Bajatović i Aleksej Miler potpisali su sredinom januara, za vreme posete ruskog predsednika **Vladimira Putina** Beogradu.

Bez Banatskog Dvora bi zaista bilo teško izdržati zimu i izbalansirati kapacitete. Uveliko se vode pregovori i dogovori o proširenju ovog skladišta, jedan deo studije izvodljivosti je završen, tako da se samo čeka da uskoro dobijemo i investicionu odluku akcionara. Kada to bude, ući ćemo u drugu fazu izgradnje „Banatskog Dvora“, koji je recimo ovde i to od strane naših ruskih kolega ocenjeno najvišom ocenom kao

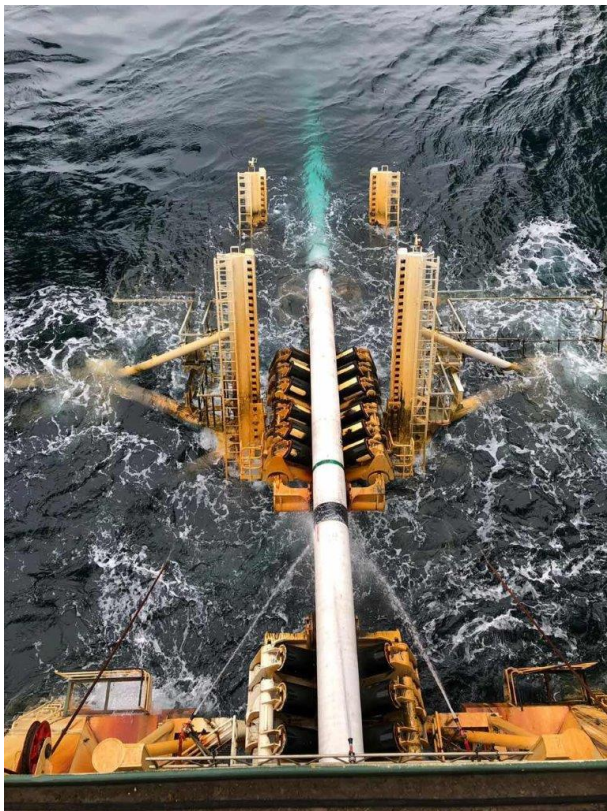
jedno od najboljih skladišta van Ruske federacije. Srbijagas kao akcionar je na ovu činjenicu, na rezultate koje postiže ovo skladište i na sve ono što je u Dvoru urađeno poslednjih godina, naročito ponosan, kaže izvršni direktor za investicije JP „Srbijagas“ **Jovica Budimir**.

On, dalje, pojašnjava i druge velike projekte koji su pred Srbijagasom. Tu, pre svega, ističe interkonekciju Srbija-Bugarska, tj. gasovod Niš-Dimitrovgrad-Sofija, koji će se, prema njegovim rečima, realizovati u narednih nekoliko godina, i za koji je u evropskim fondovima rezervisano 50 miliona evra. Važna nam je, kaže, i interkonekcija sa Rumunijom. Izrada dokumentacije za taj gasovod, koji je sa naše strane dug nešto manje od 10 kilometara, je u toku, a kako smo čuli, najverovatnije će se proširivati i gasni pravac prema Republici Srpskoj, gde je nedavno potpisan ugovor koji reguliše imovinsko pravne odnose, statusno pravna pitanja i ulaganja JP „Srbijagas“ u preduzeće „Gaspromet“ Pale, čiji je većinski vlasnik sa 39,14% vlasništva sada naš Srbijagas.

Dakle, sve ono što smo od početka nabrojali, zapravo su investicije koje će doneti sigurnost snabdevanja našim potrošačima, jer koliko je važno imati stabilnu situaciju sa prirodnim gasom svi smo se uverili početkom 2009. godine kada je naša zemlja itekako osetila gasnu krizu zbog prekida tranzita gasa preko Ukrajine. Bilo, ne ponovilo se.

Da će interesi energetske bezbednosti i nacionalni ekonomski interesi prevagnuti nad bilo kakvom politikom izjavio je generalni direktor Srbijagasa Dušan Bajatović, osvrćući se na činjenicu da susedna Mađarska nije podlegla američkim pritiscima koji su išli u pravcu ubeđivanja ove zemlje da odustane od gasa koji bi trebalo da stiže preko „Turskog toka“. Mađarski šef diplomatije Sijarto odgovorio je američkom gostu da njegova zemlja ostaje privržena Evropi, SAD i NATO-u, ali da neće odustati od ekonomske saradnje sa Rusijom.

Direktor Srbijagasa kazao je da je Bugarska prodala gotovo 100 odsto kapaciteta i donela konačnu investicionu odluku o gradnji interkonektora od Turske do granice sa Srbijom. Sve ovo potvrđuje, kazao je on, da će ekonomija prevagnuti nad politikom, i dodao da dodatni problem predstavlja to što se uz političke interese ne nudi alternativa za nove pravce snabdevanja ovog dela Evrope gasom. Ako se i nude, naglašava Bajatović, to je onda značajno skuplje i manje pouzdano od isporuka iz Rusije cevnim transportom.

Koliko je ruski gas važan Evropi govori podatak da Rusija na zahtev evropskih kompanija i za potrebe potrošača na tom prostoru isporučuje 35% gasa i da će taj udeo, imajući u vidu rast potražnje i lagani izlazak iz ekonomske krize, rasti. Tražnja za plavim gorivom sve je veća i u našoj zemlji.

Na pomenutom sastanku Vučić-Miler konstatovano je da je nastavljen rast isporuka ruskog gasa na teritoriji Srbije koji je u 2018. godini iznosio 2.150.000.000 kubnih metara, što predstavlja rezultat rasta srpske privrede.

Upravo zbog toga, dakle zbog značaja za gasnu sigurnost, ali i prihode od tranzitnih taksi i privredni razvoj uopšte, izgradnja magistralnog gasovoda od Bugarske do Mađarske preko teritorije Republike Srbije, ima neizmernu važnost. Podsetimo na najnovije vesti-Agencija za energetiku, odnosno njen najviši organ Savet AERS-a, doneo je Rešenje o izuzeću novog interkonektora za prirodni gas kojim se zapravo privrednom društvu GASTRANS d.o.o. Novi Sad odobrava izuzeće od obaveza primene pravila pristupa treće strane na budućem gasovodu i time u najvećoj mogućoj meri, a u skladu sa Zakonom o energetici u koji je prenet tzv. „Treći paket“ propisa EU o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta energije, uzeo u obzir Mišljenje Sekretarijata energetske zajednice. Ministar rudarstva i energetike u Vladi Republike Srbije Aleksandar Antić rekao je tim povodom da je Agencija za energetiku donela rešenje kojim je pozitivno odgovorila na zahtev Gastransa, ali i da bi tokom marta trebalo da se izvrši poslednja faza obavezujućeg zakupa kapaciteta. Planirano je, kaže, da početak radova na izgradnji ovog gasovoda bude tokom meseca aprila!

ПОСВЕЋЕНИ ЧИСТОЈ ЕНЕРГИЈИ

ČLANICE NNKS-WPC

LUKOIL

VREME EKSPERTA NA SEDNICI SAVETA FEDERACIJE RF

Na sednici Saveta Federacije RF u okviru sesije pod nazivom „Vreme eksperta“ učestvovao je predsednik PAO „LUKOIL“, doktor ekonomskih nauka Vagit Alekperov. Njegovo izlaganje je bilo posvećeno temi „Transformacija svetskih energetske tržišta. Scenariji i mogućnosti za Rusiju“.

On je izneo svoje mišljenje o perspektivama ruske naftne i gasne privrede u uslovima globalnih izazova. „Čak i imajući u vidu razvoj električnih automobila i obnovljivih izvora energije, očekivano je ograničavanje obima proizvodnje, što će omogućiti da period narednih 10 do 15 godina obeleži stabilan razvoj naftne grane“, izjavio je Alekperov na sednici. Ovu ocenu dele vodeći svetski ekspertski centri poput Međunarodne energetske agencije, koja prognozira nastavak rasta potražnje nafte najmanje do 2040. godine. U segmentima kao što su aviotransport, petrohemija u principu nema alternative ugljovodicima. Čak i uz značajno smanjenje potražnje naftnih derivata u drumskom saobraćaju, potražnja nafte će očuvati svoj nivo, smatra Alekperov.

Prema rečima suvlasnika i predsednika kompanije LUKOIL Vagita Alekperova u narednih 10 do 15

godina treba očekivati da se nivo cena nafte sačuva na 60-70 dolara po barelu. Osetnije smanjenje obima investicija koje je bilo primetno u periodu 2014. – 2016. opet nas po njegovom mišljenju očekuje počev od 2022. godine.

Rukovodilac LUKOIL-a je napomenuo da je kompanija usmerena ka dostizanju leaderske pozicije Rusije na svetskom tržištu. Posebna pažnja se stoga poklanja uvođenju novih savremenih domaćih tehnologija, primeni inovacionih i digitalnih rešenja. On je istakao da se danas kompanija trudi da efikasno radi, blagovremeno reaguje na sve izazove koje postavlja svetsko tržište, razvija svoje jake strane. Alekperov je uveren da zajedničkim snagama države i biznisa može biti ispunjen glavni zadatak – povećanje nivoa života u ruskim regionima i jačanje tehnološkog prestiža na svetskom tržištu.

GRAD BEOGRAD I LUKOIL ZAKLJUČILI SPORAZUM O SARADNJI ZA 2019.

Pomoćnik gradonačelnika Andreja Mladenović i direktor za ekonomiju, finansije i trezor kompanije „LUKOIL SRBIJA“ Aleksandar Simbirjov potpisali su u Starom dvoru sporazum o saradnji. Potpisivanjem sporazuma Grad Beograd je nastavio višegodišnju saradnju sa ruskim energetske gigantom, koji je zom akcija pokazao da je društveno odgovorna kompanija.

„Sporazum je proizvod odlične saradnje i uzajamnog poštovanja. LUKOIL je društveno odgovorna kompanija, čiji pristup poslovanju kao osnovni princip ima sprovođenje osnovne delatnosti, ali uz davanje dubljeg doprinosa sredini u kojoj posluje. Na taj način zajednica se razvija i upotpunjuje, ali i dobija nove sadržaje“, rekao je Mladenović.

Prema njegovim rečima, Grad Beograd i LUKOIL su pre četiri godine prepoznali zajednički interes u okviru kojeg ruska kompanija ulaže i razvija svoju infrastrukturu i zapošljava nove radnike, a svoju uslugu prema građanima Beograda i gostima našeg grada podiže na viši nivo.

„Zbog toga smo zadovoljni i zahvalni kompaniji, a zajedno smo došli do zaključka da je moguće razvijati tu saradnju i u drugim oblastima. LUKOIL je finansijski pomogao da se održi niz manifestacija u Beogradu, poput filmskog festivala FEST, Martovskog festivala dokumentarnog filma, Dana Beograda, Dana slobode, od ove godine i Džez festivala, a u prošlosti i akcija „Negujmo srpski jezik“.

Bilo je tu i drugačijih vidova saradnje, poput sređivanja parkova i javnih površina, u kojima je ova kompanija pomogla Gradu Beogradu. To je takođe građanima upotpunilo i ulepšalo svakodnevni život, što je naravno razlog da nastavimo saradnju sa društveno odgovornim kompanijama. Nadam se da će naša saradnja u narednom periodu biti još konkretnija i bolja“, dodao je Mladenović.

Direktor za ekonomiku, finansije i trezor kompanije „LUKOIL SRBIJA“ Aleksandar Simbirjov istakao je da je potpisani sporazum nastavak dugogodišnje saradnje sa Gradom Beogradom. „Želimo da nastavimo da pružamo podršku gradskim projektima iz oblasti sporta, kulture, ali i programa socijalnog karaktera. Naša podrška usmerena je ka dobrobiti Beograđana i u ime kompanije želim da izrazim veliku zahvalnost Gradu Beogradu za podršku koju nam pruža u realizaciji zajedničkih projekata. Uveren sam da će naša saradnja nastaviti da se razvija i biti korisna za obe strane, kazao je Simbirjov.

JOŠ DVA VAŽNA UGOVORA SA LUKOILOM ZA PODRŠKU PROJEKTIMA KULTURE

Pomoćnik gradonačelnika Andreja Mladenović i direktor za ekonomiku, finansije i trezor „LUKOIL SRBIJA“ Aleksandar Simbirjov potpisali su početkom marta ugovore o saradnji, koji se tiču finansijske podrške za realizaciju projekata „Dadova“ i Doma omladine Beograda.

Kako je nakon potpisivanja precizirao Mladenović, reč je o podršci u realizaciji Dana Beograda 2019. i 66. Beogradskog festivala dokumentarnog i kratkometražnog filma – Martovski festival, za koje su nosioci projekata ove dve renomirane ustanove kulture.

„Grad Beograd sa kompanijom „LUKOIL SRBIJA“ nekoliko godina unazad ima sjajnu saradnju i podrška ove kompanije, posebno kulturnim, sportskim, socijalnim i zdravstvenim programima u gradu, veoma je značajna. Ovo je primer kako velike kompanije koje posluju na teritoriji Beograda prepoznaju i osećaju važnost društvene odgovornosti, kao i učešća u drugim oblastima u odnosu na njihovu primarnu, uspešnu delatnost. Otuda ova kompanija na kvalitetan način spaja uslugu za svoje korisnike i doprinosi kvalitetu života građana“, rekao je Mladenović, izražavajući veliku zahvalnost LUKOIL-u i veru da će se saradnja nastaviti i ubuduće.

Aleksandar Simbirjov je dodao da su novopotpisani ugovori još jedni u nizu. „Kompanija namerava da ostane pouzdan partner grada. Nadamo se da će podrška učiniti da doprinesemo razvoju ustanova i važnih projekata, kao i da će biti od koristi za žitelje Beograda i njegove posetioce“, istakao je Simbirjov.

Potpisnici ovih ugovora su i direktor Omladinskog pozorišta „Dadov“ Vladimir Mijović i v.d. direktora Doma omladine Beograda Nenad Dragović.

Mijović je ocenio da su sredstva, koja kompanija „LUKOIL“ godinama donira, veoma značajna i da svima daju ekonomsku sigurnost. Pored toga, omogućavaju i da se realizacija programa podigne na viši nivo, te da se posetiocima ponude kvalitetni projekti od opšteg društvenog značaja. Dragović je naglasio „dobru konekciju“ sa osnivačem, Gradom Beogradom, koji prepoznaje važnost projekata iz oblasti kulture. Nalazeći jake kompanije za partnere, poput „LUKOIL SRBIJA“, grad omogućava da se urade važni projekti, dodao je Dragović, podsećajući da je ovo treća godina podrške LUKOIL-a.

MARTOVSKI FESTIVAL UZ TRADICIONALNU PODRŠKU LUKOIL SRBIJA

Pomoćnik gradonačelnika i predsednik Organizacionog odbora 66. Beogradskog festivala dokumentarnog i kratkometražnog filma Andreja Mladenović pozvao Beograđane i goste prestonice da posete 66. filmsku smotru dokumentarnog i kratkometražnog filma jer donosi mnogo noviteta, veliki broj gostiju, predavača i radionica.

Kao što je prilikom potpisivanja sporazuma o saradnji najavio, ovaj najznačajniji festival dokumentarnog filma u regionu je jedan od tradicionalnih projekata koje podržava LUKOIL.

Na konferenciji za novinare u Starom dvoru, Mladenović je saopštio da će nagrada za životno delo ovogodišnjeg „Martovskog festivala“ biti dodeljena Bojani Andrić, istaknutom dramaturgu, scenaristi, istoričaru televizije i publicisti.

Martovski festival tradicionalno ima obrazovnu, edukativnu i kreativnu ulogu. Ove godine predstavlja više od 4.000 filmova tog žanra, kao najbolja revija nacionalne produkcije za prethodnu godinu, uz pregršt već nagrađenih ali i premijernih inostranih naslova, kao i znamenitih gostiju, među kojima Lordana Zafranovića koji će imati premijeru svog stotog filma „Duh vremena“.

Organizatori su ukazali da će na 66. festivalu biti održana svetska premijera dokumentarnog filma o slavnom ruskom arhitekti Nikolaju Krasnovu, koji je ostavio značajni trag u izgledu srpske prestonice. Događaju je prisustvovao i vršilac dužnosti direktora Doma omladine Beograda Nenad Dragović, kao i selektori „Martovskog festivala“.

Ovogodišnji Beogradski festival dokumentarnog i kratkometražnog filma biće održan od 27. do 31. marta u Domu omladine Beograda.

NA MEĐUNARODNOM SAJMU AUTOMOBILA U SARADNJI S DUNAV OSIGURANJEM

Povodom Međunarodnog sajma automobila u Beogradu, kompanije „Dunav osiguranje“ i „LUKOIL SRBIJA“ i ove godine su nastavile svoju već tradicionalnu saradnju.

Obraćajući se predstavnicima medija, Nemanja Petrović, direktor Direkcije za prodaju neživotnih osiguranja, predstavio je specijalne popuste i pogodnosti, koji se mogu ostvariti u poslovnicama „Dunava“ širom Srbije, kao i na sajamskom štandu.

On je istakao da „Dunav osiguranje“ i ove godine u saradnji sa kompanijom „LUKOIL SRBIJA“ poklanja kartice za gorivo. „Pri zaključenju auto-kasko polise za nova putnička vozila koja se prvi put registruju dobijaju se poklon kartice za gorivo u iznosu od 4.000 dinara, kao i za polovna putnička vozila.

Za zaključenje mini-kasko polise putničkih vozila, osiguranici dobijaju karticu u vrednosti od 2.000 dinara“, rekao je Petrović i naglasio da za osiguranje od auto-odgovornosti putničkog motornog vozila, uz kupovinu najmanje dve usluge iz polise „auto-bonus plus“, osiguranici dobijaju vaučer-kartice od 2.000 dinara. Broj poklon kartica - vaučera je ograničen.

Promotivna akcija popusta „Dunav osiguranja“ počinje 18. marta i trajeće do 30. aprila ove godine, a poklon vaučer-kartice mogu se dobiti u periodu od 18. marta do 12. aprila, i to na svim prodajnim mestima kompanije, u svim „Dunav centrima“ širom Srbije, preko agenata osiguranja i naravno u Hali 1 Beogradskog sajma, na štandu „Dunav osiguranja“, odmah po otvaranju ovogodišnjeg Međunarodnog sajma automobila. Osiguranik može ostvariti maksimalno tri poklon kartice za naftne derivate u vrednosti od 6.000 dinara. Poklon kartice važe na svim benzinskim stanicama LUKOIL SRBIJA i mogu se iskoristiti najkasnije do 31. avgusta 2019. godine.

U vreme trajanja manifestacije, Dunav osiguranje podeli svojim osiguranicima i do 5.000 kartica za kupovinu goriva na benzinskim stanicama LUKOIL SRBIJA. Kupovinom goriva za Sajam automobila, za

sopstvene potrebe i podelom LUKOIL kartica lojalnosti, uz zaključene polise osiguranja preko kompanije Dunav osiguranje, na godišnjem nivou se ostvaruju značajni efekti.

Saradnja sa Kompanijom Dunav osiguranje započela je 1998. godine. U prethodne dve decenije saradnje, odavno je prevaziđen klasičan odnos osiguranik – osiguravač i prerastao u odnos dve prijateljske kompanije. Društvo je u pogledu kvaliteta i cene osiguravajuće zaštite i dodele bespovratnih sredstava preventivne, uvek imalo povoljan položaj.

Posebno se to odnosi na osiguranje zaposlenih koje je po širini osiguravajućeg pokrića i ceni osiguranja daleko iznad kvaliteta koji se nudi na tržištu osiguranja u Srbiji. U okviru saradnje sa kompanijom „Dunav osiguranje“ predviđeni su takođe i sistematski pregledi zaposlenih svake tri godine koje organizuje i finansira Dunav osiguranje.

LUKOIL SRBIJA PRIJATELJ BEOGRADSKOG FESTIVALA IGRE

Beogradski festival igre pod sloganom „Emocije“ održava se po 16. put od 22. marta do 12. aprila ove godine i to na tri lokacije u Beogradu, Novom Sadu i Vršcu. U želji da što više gledalaca ima priliku da uživa u bogatom programu festivala i vodećim svetskim umetnicima, kompanija LUKOIL SRBIJA je odlučila da podrži ovu značajnu manifestaciju.

Publici će se predstaviti 16 trupa iz 11 zemalja sa ukupno 19 koreografskih komada i 25 sola i dueta, a neke od zemalja

učesnica su Francuska, Belgija, Španija, Kanada, ali i Južna Afrika i Severna Koreja.

Od osnivanja festivala predstavljeno je više od 350 komada, dok manifestacija pruža podršku svim zainteresovanim igračima, pedagogima, koreografima i predstavnicima svih umetničkih oblasti, kako u Srbiji, tako i u regionu.

UVEK UZ PRIRODU

UVEK UZ LJUDE

UVEK KA CILJU

UVEK U POKRETU

WWW.LUKOIL.RS

REDAKCIJA:

Glavni i odgovorni urednik: Prof. dr **Slobodan Sokolović**

Izvršni urednik: **Dušan Daković**

Novinar, stručni saradnik: **Vladimir Spasić**

email: nnkspres@wpcserbia.rs

NNKS, Resavska 13-15 Beograd